

GELOOF, HOOP EN LIEFDE IN DE PROTESTANTSE KERK

Petrus

VASTE PRIK, ALTIJD RAAK

Op pad met kerststukjes

JOS WIENEN

In de stilte, dáár ontmoette
hij God

VOL VERWACHTING

Hoe de kerk in Moldavië
hoop biedt

Nº 8 | DECEMBER 2019

Protestantse
Kerk

Petrus

Nee, dit blad gaat niet over die ene visser, die vriend en volgeling van Jezus. Wel over de kerk, want die lijkt wel wat op Petrus. Sterk als een rots en tegelijk zwak en feilbaar. Net zoals de mensen in de kerk: soms moedig, soms overmoedig, soms te voorzichtig. Meer weten? Kijk op petrus.protestantsekerk.nl. Meld u aan voor de e-mailnieuwsbrief via petrus.protestantsekerk.nl/nieuwsbrief.

Marusja:

Wist ú dat, dat Petrus de beschermheilige van Leiden is? Een tijdje terug was ik met mijn vader in de sleutelstad. Het viel me op hoe de geschiedenis daar bijna tastbaar is. De hoogste tijd voor Petrus om eens een wandeling door Leiden te beschrijven. Lees maar op pagina 34.

06

Jos Wiene ging in de brandende zon de Horeb op

Ik hou niet zo van Kerst. Misschien is het vloeken in de kerk, maar ik zeg het toch maar. De overdosis aan kerstliedjes, knipperende lampjes, de onvermijdelijke stress – láát maar. Ja, ik hoor het u al zeggen: 'Daar gáát het ook niet om!' En u heeft gelijk. Het gaat om de belofte die God doet met de geboorte van Jezus: licht, vrede, onvoorwaardelijke liefde. Alles ademt een nieuw begin. Daar kan ik dan wel weer wat mee.

Misschien bent u – net als Mirjam (pag. 49) – dól op Kerst. Luister dan vooral niet naar mij. Nodig mensen uit, zoals Martha doet (pag. 63), maak een kerstwandeling (pag. 80), stel een mooie kerstkrans samen (pag. 23), brouw zelf

67

Kerken in Moldavië brengen licht

glühwein (pag. 40) en vier het feest met iedereen die u kunt bedenken.

Marusja Aangeenbrug
hoofdredacteur Petrus

Tip: vraag op petrus.protestantsekerk.nl/adventskalender een adventskalender aan, met elke dag een vraag, recept, gedicht of lied om toe te leven naar het feest van het licht.

42

Hoe God zich liet zien aan Emma Moyses

Verder in dit nummer:

- 15 Opgesloten in de kerk in Deil
- 16 Mediteren met verf
- 18 Naomi en Mariëtte voelen elkaar aan de tand
- 25 Column: monster in de koelkast
- 26 Duizendpoot in de Lutherse kerk in Den Haag
- 32 De kerk in of juist eruit?
- 38 Dans brengt Dordtse jongeren en vluchtelingen bij elkaar
- 46 God is er, weet Rosa Frank
- 48 De vraag: afdwalen tijdens de preek
- 49 Muziekagenda
- 55 Column: het hele jaar Kerst
- 56 Geloof de coördinator terrorismebestrijding wel in vrede op aarde?
- 58 Logeren bij De Buren
- 60 Schermtijd en stille tijd: twee generaties aan tafel in Middelburg
- 64 Kerkbalans – dat kan leuker
- 78 Een maatje voor weeskinderen in Zambia
- 80 7x kerstwandelingen
- 82 #kerk

Coverfoto: Leonard Walpot

5 vragen

Petrus

En Jeroen

Wat herken je in Petrus?

"Zijn vastberadenheid. Als ik eenmaal vanbinnen overtuigd ben van iets, ga ik ervoor. Dan kun je me er niet meer van afbrengen."

Wat zou jij doen tijdens de storm op het meer?

"Ik zou onmiddellijk proberen de boel te redden. Niet in paniek raken maar de taken verdelen, iedereen erbij betrekken, alle hens aan dek. Ik zou ook een schietgebedje doen, dat doe ik altijd als het spannend wordt: 'God, help ons!'"

Zou jij visser van mensen kunnen zijn?

"Mijn ervaring is: als je God bij allerlei dingen betreft en Hem steeds meer onderdeel van je leven maakt, ben je meer bruikbaar en meer zichtbaar als christen. Hoe meer ik me overgeef, hoe meer ik visser van mensen kan worden."

Zou je over water durven lopen als Jezus dat vroeg?

"Ik zou eerst voorzichtig met mijn grote teen voelen of het water me houdt. Maar als ik zijn stem zou herkennen, dan zou ik gaan."

Wie is een rots in jouw leven?

"Dat is zonder twijfel God, mijn hemelse Vader. Als het er echt op aankomt, zoek ik het bij Hem, in gebed. Dat helpt altijd."

Jeroen Töpfer is diaken in de Hervormde Gemeente Vorchten. Op pag. 50 leest u hoe hij en zijn medediakenen elk jaar kerststukjes brengen naar de zeventigplussers in de gemeente.

'Goedheid is sterker
dan slechtheid, liefde
is sterker dan haat,
**licht is sterker
dan duister**, leven
sterker dan dood.
Hoopvol zijn wij sinds
Hij ons liefhad.'

Desmond Tutu

Desmond Tutu (1931)

is een Zuid-Afrikaanse geestelijke en mensenrechtenactivist. Hij kwam vanaf de jaren zeventig op voor de burgerrechten van zwarte Zuid-Afrikanen, die te lijden hadden onder het apartheidsregime. Dat leidde tot doodsbedreigingen, maar hij gaf zijn geweldloze protest niet op. Zijn inspanningen bezorgden hem in 1984 de Nobelprijs voor de Vrede. Na de val van het apartheidsregime werd Tutu benoemd tot voorzitter van de Waarheids- en Verzoeningscommissie, die zich inzette voor het vreedzaam samenleven van de verschillende bevolkingsgroepen in Zuid-Afrika. In deze rol riep hij op tot vergeving en compassie.

Visser & Visser

Twee vissers van mensen, de predikanten Paul Visser (Noorderkerk Amsterdam) en Rob Visser (Protestantse Gemeente Vuren), ontmoeten bekende Nederlanders. Ze gaan in gesprek over geloven, de kerk en de samenleving.

‘In die stilte wist ik: ik ben niet alleen’

Voortdurend druk, en dan ook nog maandenlang de zwaarst beveiligde burgemeester van Nederland. Het was een hectisch jaar voor Jos Wienen, de CDA-burgervader uit Haarlem. Hoe komt hij op verhaal in dit gejaagde leven? “De wereld hangt niet van mij af.”

Jos Wienen

Geboren: 1960, Ridderkerk
Gezin: vier kinderen
Bekend als: burgemeester van Haarlem. Van september 2018 tot en met augustus 2019 was hij de zwaarst beveiligde burgemeester van Nederland. Wienen studeerde theologie en geschiedenis en gaat regelmatig voor in kerkdiensten. Hij begon zijn politieke loopbaan als CDA-gemeenteraadslid in Ridderkerk, was jarenlang wethouder in deze gemeente en was aansluitend burgemeester in Katwijk.

Als Jos Wienen iets heeft besloten, gaat hij daar volhardend mee aan de slag. Ook als hij daarbij gehinderd wordt, en zelfs als zijn eigen leven in gevaar komt. Zo nam de burgemeester, die bekendstaat om zijn discipline en dossierkennis, zich voor om met harde hand op te treden tegen criminaliteit in Haarlem. Dat leidde tot ernstige bedreigingen. Wienen woonde maanden op een onderduikadres en had voortdurend beveiligers om zich heen. Pas sinds het einde van de zomer mag hij weer alleen over straat. "Hoe heb je die tijd beleefd?" vragen Rob en Paul Visser zich af. "Ik heb me nog nooit zo veilig gevoeld", lacht Jos Wienen. "Ik had van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat heel aardige en professionele mensen om me heen. Maar het was ook lastig, want ik was nooit alleen. En echt alles moest gepland worden. Ik mocht niet in mijn eigen huis blijven, ik kon niet meer zomaar bij de mensen zijn met wie ik normaal gesproken leef. Dat is vervelend."

Onkruid wieden

In augustus werd de beveiliging stukje voor stukje 'afgeschaald', zoals dat heet. Zijn aanpak blijft onveranderd: hard optreden tegen criminaliteit in Haarlem, 'zijn' burgers beschermen. "Ik wil er pal voor staan dat criminelen geen ruimte krijgen. Want criminaliteit gaat niet alleen in tegen regels, maar het gaat ook ten koste van mensen." Hij hoort als burgemeester regelmatig over grof en bruto geweld. Criminaliteit is als onkruid: heb je net gewied, schiet het ergens anders weer op. Je zou er

moedeloos van kunnen worden. Zo niet Wienen. "Het hangt af van je manier van kijken naar de wereld. Als je oog hebt voor de juiste symbolen en signalen, weet je: het is niet hopeloos." Zijn geloof leert hem dat steeds opnieuw. "Jezus heeft duidelijk laten zien dat het gaat om liefde, voor God en voor de naaste. Dáár doe ik dit allemaal voor." Het doet Paul Visser denken aan een overdenking die hij onlangs hoorde "over een onkruid dat zich onder de grond verspreidt. Het komt steeds weer op als je het weghaalt, toch moet je dat consequent blijven doen. Alleen dan kan het afsterven."

Op verhaal

In de hectiek van zijn dagelijks leven is het belangrijk om regelmatig op verhaal te komen, realiseert de burgemeester zich. "Mijn agenda is altijd gevuld en alles lijkt belangrijk. Maar het is niet goed en niet gezond om steeds maar door te rennen." "Hoe haal jij jezelf dan weer op als mens?" vraagt Paul Visser zich af. De zondag, die heeft Jos Wienen daar hard voor nodig. "Ik ben van jongs af aan gewend om dan rustdag te houden. In de loop van de jaren ben ik de zondag ook steeds meer gaan ervaren als de dag waarop je op verhaal komt."

Jos Wienen:

'Ik kon de verongelijkheid loslaten'

Rob Visser

Geboren: 17 december 1951, Den Haag.
Gemeenten: Deil/Enspijk, Holten, Apeldoorn, Amsterdam (stadsdominee, predikant De Binnenwaai, IJburg).
Emeritaat: januari 2018, sinds februari

Een vast onderdeel van deze dag is naar de kerk gaan. "Een belangrijk moment om weer met God verbonden te worden", vindt hij. "Lang niet altijd komt dat door de preek, soms gebeurt dat ook door een enkel woord uit een bijbelverhaal, een ontmoeting, het orgelspel of het kerkgebouw." Welke bijbelverhalen helpen hem om weer op adem te komen, willen Visser en Visser weten. "De wonderbaarlijke visvangst", noemt Wienen als voorbeeld. "Je bent beroepsvisser, je weet hoe het werkt, en op een dag vang je niets. Dan zegt iemand: 'Gooi het net uit aan de andere kant.' Dat klinkt als een advies van niks. Want als er aan de ene kant geen vis zit, zit er aan de andere kant ook niets." Het verhaal zet hem elke keer aan het denken. "Soms staar je je blind op de manier waarop je iets doet.

En plotseling bedenk je: misschien moet het net aan de andere kant uit." En zo zijn er meer verhalen. De verloochening van Petrus in het Johannesevangelie bijvoorbeeld: "Zo mooi hoe Jezus die vraag stelt: 'Hou je van Me?' En dan nog een keer. En nóg een keer." Of het verhaal van koning David. "Daarin zie je zijn grootheid én zijn kleinheid. Soms zeggen mensen zelfs: David was eigenlijk een naar mens, als je kijkt naar wat hij allemaal heeft gedaan. Maar dat maakt dit bijbelgedeelte zo levensecht." Paul Visser glimlacht: "Nu staat de theoloog in je op."

Leven van vergeving

Bekende verhalen kunnen soms sleets lijken. "Maar wanneer ze je eigen bestaan raken, gaan ze leven." Dit gebeurde toen

Paul Visser

Geboren: 24 januari 1959, Epe.
Gemeenten: Aalburg, Harderwijk, Bergambacht, Den Haag, Amsterdam (Noorderkerk).

Paul Visser:

'Als we oprecht kunnen vergeven, schept dat ruimte'

verhaal. "Ik zat vast in mijn gemis en verdriet. Ik was verongelikt over hoe het was gelopen. Toen ik naar die preek luisterde, realiseerde ik me plotseling: dit gaat over mijn situatie. Ik ben heel lang boos en verdrietig geweest, terwijl ik wéét dat ik als mens leef van vergeving. Plotseling was mijn boosheid weg. Natuurlijk was niet alle pijn verdwenen, daar blijf je dan blijkbaar mee worstelen, maar die verongelijkheid kon ik wél loslaten. En je ziet ook beter je eigen aandeel."

Een mooi verhaal, vindt Paul Visser. "Als we oprecht kunnen zeggen: 'Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren', dan schept dat ruimte. Naar de ander en naar jezelf, omdat je ook inziet en toegeeft waar je zelf ontspoorde."

Totale stilte

Op verhaal komen kan dus in een drukke kerk, maar het kan juist ook op een tegenovergestelde plek: in de stilte van de woestijn. Ooit ging Wienen tijdens een vakantie in Israël naar de berg Sinaï in Egypte. Op die berg – ook wel Horeb genoemd – wilde de profeet Elia ooit God ontmoeten. "Mensen beklimmen die berg 's nachts, want het schijnt een weergaloze ervaring te zijn om daar de zon op te zien komen. Wij konden alleen overdag en ik wilde echt die berg op. De gids was

resoluut: 'Dat is onmogelijk.' Het is daar midden op de dag tussen de 40 en 50 graden, moet je weten." Maar Jos Wienen hield aan – en won. Even later liep hij mét gids de berg op. Hij grijnst. "Dan begrijp je wel waarom het wordt afgeraden. De zon brandt genadeloos, om je heen is niets dan blauwe lucht en verlatenheid."

Daar, op die plek, begreep hij ineens hoe het voor Elia geweest moest zijn. "Elia wilde God ontmoeten. Er was onweer, er was storm, maar daarin was God allemaal niet. Hij ontmoette God in het suizen, in de koelte. Ik was daar in totale stilte. Zo stil dat ik bij wijze van spreken het bloed door mijn lichaam kon horen lopen. En toch wist ik: ik ben niet alleen. Het klinkt misschien groot, maar het was voor mij bijna een godservaring." Rob Visser is ook een keer de Horeb op geweest, maar dan wél 's nachts. "Wat jij nu beschrijft, dat was bij mij niet aan de orde. We gingen midden in de nacht met een groep de berg op. Onderweg hield ik mijn hart vast, bang dat er iemand in een ravijn zou vallen. Boven zaten honderden mensen klaar om de zonsopgang mee te maken." Hij lacht. "Elia voelde héél ver weg." "Wij hadden de tip gekregen om ergens langs de weg een uur lang in de woestijn te gaan zitten", herinnert Paul Visser zich, die ooit ook dezelfde plek bezocht. "Na een kwartier in de stilte kun je je eigen gedachten bijna horen. Het deed mij denken aan wat in Hosea 2 vers 16 staat: 'Daarom zal ik haar meelokken naar de woestijn en

Rob Visser:

'We zouden speelser met het leven moeten omgaan'

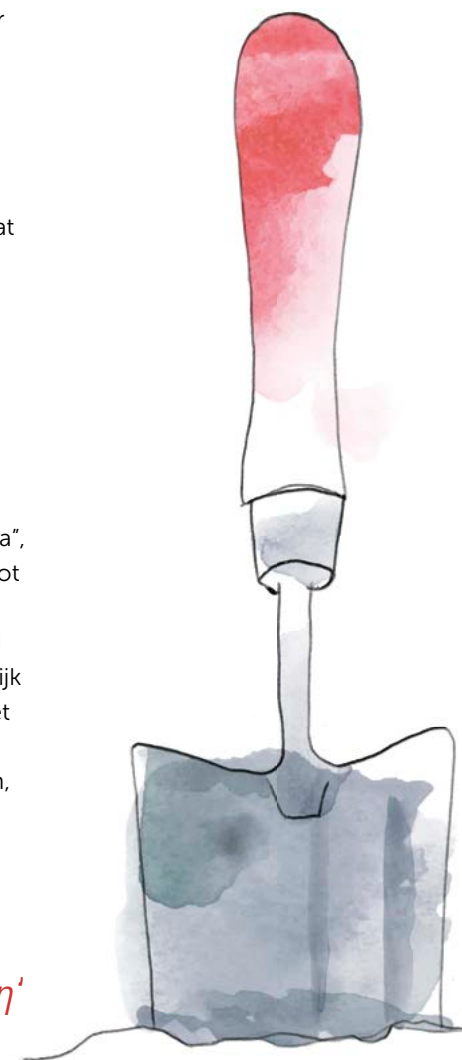
dan tot haar hart spreken.' Er komt ruimte in je hart."

Ontspannen

Maar het dagelijks leven is voor de meeste mensen niet te vergelijken met de stilte in een woestijn. Hoe kan die ruimte dan toch ontstaan? "We zouden speelser met het leven moeten omgaan", denkt Rob Visser. Hij haalt het onkruid weer aan: "Wij hebben een paar maanden geleden een nieuwe tuin aangelegd. Na onze vakantie was alles compleet overwoekerd door onkruid. Je kunt dan bij de pakken neer gaan zitten, maar ik dacht: wij zijn gemaakt om te spelen. Dus zo heb ik dat onkruid aangepakt. Volgens mijn vrouw ging ik fluitend de tuin in en kwam ik er fluitend weer uit."

Wat hij maar wil zeggen: het leven staat ook vol onkruid, maar "laten we, juist op de momenten dat we onkruid zien opschieten, terugkomen bij de vraag: waar gaat het om? Wat vraagt God van ons? We moeten de toon van het leven vasthouden."

"Als iemand dat goed kan, is het Jezus", vindt Paul Visser. "Diep verbonden met Zijn Vader ging Hij op een ontspannen manier om met allerlei lastige situaties en ingewikkelde mensen." "Zelfs Hij, ja", zegt Jos Wienen. "Ook al lag het lot van de wereld op zijn schouders, Hij bleef toch heel rustig. Voor mij geldt: ik doe mijn best – en hopelijk zegent God mijn werk en helpt het de samenleving – maar de wereld hangt niet van mij af. Dat te weten, helpt om op te ademen." 🌿

Soms kom je op onverwachte plaatsen geloof, hoop en liefde tegen. *Petrus*-redacteur Jelske de Kuiper viste deze pareltjes voor u op. Tips? Mail naar petrus@protestantsekerk.nl.

Gespreksmateriaal Vrouwen in gesprek

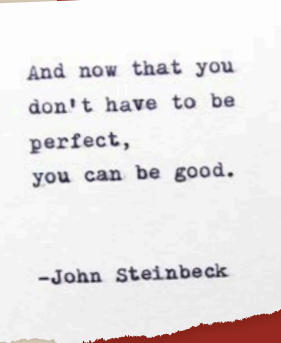
'Door úw licht zien wij licht', aldus de schrijver van Psalm 36:10. Tine Visser en haar dochter Marjon hebben samen gespreksmaterialen ontwikkeld om dat licht en die kracht te ontdekken. Het materiaal is bedoeld voor vrouwen (groepen) die samen willen nadenken over identiteit en spiritualiteit. Geen standaard bijbelstudieboekje, maar een mooi vormgegeven box met kaarten, opdrachten en een boek. Zowel geschikt voor kleine groepen als evenementen.

» samenrondetafel.nl

Gospelconcert Michelle David

Samen met haar band The Gospel Sessions geeft Michelle David in december een show in Paradiso, toch wel het mooiste poppodium van Nederland. Ze combineren invloeden van soul, blues, jazz en afrobeat. Eerder dit jaar speelden ze de zaal plat op het festival Graceland. Een hoop plezier en energie en een keur aan blazers en backing vocals maken dat iedereen meeswingt, gelovig of niet. Evangeliseren is niet het doel, maar het mooiste compliment kreeg de zangeres na afloop van een show: "Michelle, je maakt het lastig voor me om atheïst te zijn."

» paradiso.nl

Boek Ten oosten van Eden

Het is een van de beste boeken die ik dit jaar heb gelezen, maar beslist niet nieuw. Misschien heeft u het zelfs al lang in de kast staan: *East of Eden* van John Steinbeck. Een goede reden om het eens aan een vriendin of een leesgraag neefje uit te lenen. Steinbeck baseerde dit boek uit 1952 op een van de raadselachtige passages uit Genesis, namelijk het verhaal van Kain en Abel. Cal en Aron Trask, moderne varianten van de twee broers, groeien op aan het begin van de twintigste eeuw in de VS. De personages zijn levensecht beschreven en laten u stilstaan bij uw keuzes, onder andere door de betekenis van het Hebreeuwse woord *Timshel* te doorgronden.

Podcast The Deconstructionists

Het veranderen van overtuiging, ook op het gebied van geloof, kan een moeilijk proces zijn en zelfs conflicten opleveren met naasten. In de podcast *The Deconstructionists* vertellen schrijvers als Linda Kay Klein en Rob Bell daar uit eigen ervaring over. De interviews leren u meer over het proces van volwassen worden in geloof, als hokjes en vakjes er steeds minder toe doen. Er komen allerlei onderwerpen langs die uiterst relevant zijn. Zo vertelt John, een van de hosts, openhartig over zijn depressie en de kerkelijke taboes die daarbij kunnen horen. Naast gebed kreeg hij ook hulp en steun in de vorm van medicatie en therapie.

» thedeconstructionists.com

Online Grafische bijbel

Everett Patterson maakte als kind al graag tekeningen met een boodschap, om zo het publiek bij zijn verhaal te betrekken. Bij *The Bible Project* doet hij dit ook. Samen met anderen tekent hij het hele verhaal uit de Bijbel, om uit te komen bij Jezus. De filmpjes en posters van *The Bible Project* zijn zo gemaakt dat je in een relatief korte tijd een heel verhaal kunt zien en horen. En je kunt altijd even terugkijken om zo de nuances en betekenis beter tot je te nemen. Het zijn kleine kunstwerkjes die je eigenlijk aan je muur wilt hangen. Gelukkig kan dat ook: van sommige filmpjes zijn posters gemaakt, te koop via de site. Een Nederlandse ondertiteling staat gepland.

» thebibleproject.com

Kersttraditie Jolabokaflood

Met Kerst een boek cadeau geven? In IJsland hebben ze daar een naam voor: *Jolabokaflood*. Dat betekent letterlijk 'overstroming van boeken met Kerst'. Na het ontvangen van de cadeaus nestelt de hele familie zich bij de kachel om samen te lezen. Mooi allemaal, maar wat als uw familie niet zo van lezen houdt? Een tip voor diegenen die graag plaatjes kijken of liever voorgelezen worden: *Het Lied van de vlinder*. Een prachtige beeldroman - een graphic novel - van schrijver Reinier Sonneveld en kunstenaar Heina Dokter. Een ontroerend, poëtisch verhaal over liefde en verlies in bijna 500 gedetailleerde, realistische tekeningen.

» uitgeverijbrandaan.nl/product/het-lied-van-de-vlinder

Voor thuis Adventskaarsen

Heeft u last van de 'donkere dagen voor Kerst'? Of houdt u niet van overdadige kerstversiering? Maak er dan een stille tijd van wachten en verwachten van, door vier adventskaarsen in huis te halen. Een Lutherse dominee uit 1839 was de eerste die adventskaarsen aanstak. Met reden: zijn leerlingen kwamen dagelijks vragen of het al bijna Kerst was. Om ze te helpen wachten, maakte hij uit een oud wiel een kandelaar waarop hij de kaarsen plaatste. Ook in de kerk tellen we langzaam af naar Kerst. Maak of koop zelf vier adventskaarsen van bijenwas, of andere kaarsen die lang kunnen branden.

geef licht

Leef toe naar Kerst met de adventskalender 2019

De adventskalender brengt u iedere dag een stapje dichterbij Kerst. U ontdekt 25 dagen lang wat de Bijbel ons wil vertellen over Jezus en hoe u zelf een licht voor anderen kunt zijn.

Op de Adventszondagen is er een overdenking. Daarnaast vindt u gedichten en gebeden, creatieve suggesties en enkele recepten in deze mooie kalender.

Bestel gratis via petrus.protestantsekerk.nl/adventskalender

Vindplaats van geloof, hoop en liefde

GROTE
DECEMBER-
KORTING*

EEN CADEAU VOOR JEZELF OF OM WEG TE GEVEN!

Dagkalender 'Deel je leven'

'Inspiratie voor elke dag' in deze kalender met ringband voor alle dagen van het jaar. Elke dag biedt een korte inspirerende tekst met passende afbeelding.

NU VOOR
€ 6,-

NU VOOR
€ 5,-

Hoogwaardige kaarsen

Hoogwaardige, grote kaarsen (25 cm) met logo van de Protestantse Kerk. Set van 2 stuks in een doos.

Voor de ziel

Boekje met mooie teksten van 'gidsen' uit heden en verleden en passende afbeeldingen.

NU VOOR
€ 2,50

Volg de sterren

Korte verhalen, gedichten en gebeden rond Kerst, voor volwassenen en kinderen, geschikt in de context van gezin, school, kerk en daarbuiten.

NU VOOR
€ 5,-

* De aanbiedingen gelden tot en met 31 december 2019.

Bestellen via protestantsekerk.nl/webwinkel of (030) 880 18 80

Onverwachte gasten

Achter de eikenhouten deuren van de monumentale dorpskerk in Deil gaat een eigentijds kerstverhaal schuil. In de hoofdrol geen herders, maar vijf jongeren.

Kerstmis 1976. De jonge dominee Rob Visser slaapt, na zijn eerste kerstmisdienst. Dan gaat de telefoon. "Spreek ik met de dominee?" Het is de kapper die tegenover de kerk woont. Een stel jongelui is de kerk binnengedrongen. Visser haast zich naar de kerk. Daar is het donker en stil. Toch weet de kapper zeker dat er vijf jongeren binnen waren. "Ze kwamen uit het café, ik zag ze de lichten aan- en uitdoen. Schande, en dat met Kerst." De dominee stelt hem gerust en sluit de deuren goed af.

Kerstochtend

De volgende ochtend vroeg neemt Visser zijn kerstprek nog eens door. Dan gaat de telefoon opnieuw. Nu is het de kostersvrouw: "Dominee, u moet onmiddellijk komen!" Bij de kerk treft Visser tientallen opgewonden mensen en twee politieauto's. De kerkdeuren zijn vernield en binnen vindt hij

poep en besmeurde kerkboekjes. Al snel is duidelijk wat er gebeurd is. De jongeren waren overvallen door de komst van de dominee. Ze hadden zich verstopt, maar bleken vervolgens opgesloten te zitten. Uit angst begonnen de darmen te werken. Uiteindelijk wisten vrienden van buitenaf met een auto de zware deuren open te trekken. De dominee laat zich niet uit het veld slaan. Alles wordt snel opgeruimd. En die deuren kunnen wel weer worden gemaakt.

Uit de kroeg

Een jaar gaat voorbij, het wordt weer kerstavond. Na de dienst komt een ouderling de consistorie binnen. "Dat is me ook wat, zitten er achterin vijf opgeschoten jongens uit het café! Hoe komen ze erop om naar de kerk te gaan?" Visser glimlacht. Hij weet meer.

Lees het hele verhaal op petrus.protestantsekerk.nl/kerstverhaal.

Dit verhaal komt uit *Volg de sterren*. Petrus verloot 25 exemplaren van dit boek met verhalen, gedichten en gebeden rond Kerst. Doe tot uiterlijk 21 december mee via: petrus.protestantsekerk.nl/win. Of schrijf naar: Redactie Petrus, Postbus 8504, 3503 RM Utrecht. Alleen de winnaars ontvangen bericht.

In het vorige nummer stond in deze rubriek dat de oudste Nederlandse kerk die door protestanten is gebouwd in Gennep staat (1663). Dat klopt niet helemaal. Het is wél de eerste protestantse kerk in Nederland die gebouwd is met eigen middelen.

12e eeuw

Abdij Mariënweerd sticht kerk in Deil

1843

Kerk wordt herbouwd, alleen de oude toren blijft behouden.

1976

Rob Visser wordt predikant in Deil en Enspijk

2003

Hervormde gemeenten Deil en Enspijk worden samengevoegd

Tafelen

Een kopje koffie na de dienst, een kerkenraadsvergadering, een maaltijd voor de buurt, catechisatie met tieners ... Wat gebeurt er aan al die tafels in kerken in heel Nederland?

Overdenken met een kwast

Ze hoeft niet lang na te denken. Met ferme hand zet Janny Jansons (staand op de foto) de eerste streken op het witte schildersdoek. Een landschap wil ze maken. Maar niet zomaar een landschap. Ruimte, dat gevoel moet het geven. Over ruimte – en verlangen, en rust – gaat het in het 'Pelgrimslied' van Andries Govaart. Daar draait het vanmiddag om in de workshop Meditatief schilderen in de Slangenburgse kerk. "Welke zinnen raken je het meest?" had dominee Helma van Loon gevraagd nadat ze het lied rustig en indringend had voorgelezen. "Gebruik die als je gaat schilderen."

Verf en kwast waren niet meteen tevoorschijn gekomen. Eerst waren de deelnemers – de gekozen woorden overdenkend – buiten in stilte door het ingelegde labyrint op het grasveld gelopen. De kleine kerk, vlak bij Doetinchem, staat op een ongebruikelijke plek voor een protestants godshuis. Niet midden in een dorp of wijk, maar langs een stille landweg, omzoomd door zacht ruisende bomen. In de kerk huist Spoorzoeken in Slangenburg, een pioniersplek van de Protestantse Gemeente Doetinchem. Naast de wekelijkse diensten op zondag vinden hier activiteiten plaats voor mensen die zoeken naar rust, stilte en bezinning.

'Soms dénk je dat je het gevonden hebt'

Janny draait als vrijwilliger mee met deze pioniersplek, maar vanmiddag is ze hier om met haar leesgroep de workshop te doen. "Sommigen van onze groep gaan vaak naar de kerk, anderen niet. We hebben net het boek *Heilige onrust* van Frits de Lange uit, over pelgrimage. Als afsluiting wilden we een uitje." "In zo'n leesgroep sta je stil bij dingen waar je normaal gesproken niet over nadent", vult overbuurman Wim aan. "We kennen elkaar inmiddels heel lang. Daardoor delen we veel met elkaar."

Janny leest nog even de woorden voor die ze heeft uitgekozen: *Nog onvervuld, verlangend zoeken wij, de ruimte van het land, de wijde van de tijd, een vriend, mijn God.*

"Soms dénk je dat je het gevonden hebt, maar dan moet je weer verder zoeken", peinst ze. "Maar" – en dat geeft haar houvast – "er staat 'mijn God'." 🐦

» spoorzoekenslangenburg.nl

Oud & jong

Twee generaties, samen in de kerk. In deze rubriek stellen een jongere en een oudere elkaar pittige vragen uit het spel 'Tafelgesprekken'. Over God, het doel van je leven, toekomst, samenleving en meer.

'Mensen moeten hun eigen fouten kunnen maken'

Van 'het lijden in de wereld' tot 'jongeren in de kerk': als Mariëtte Deurloo (52) en Naomi Kollen (16) met elkaar in gesprek gaan, komen de onderwerpen in rap tempo langs. "Het zou leuk zijn als de dominee gewoon eens met de microfoon de kerk in zou lopen."

Haar eigen dochters had ze niet hoeven vragen voor dit tweegesprek, lacht Mariëtte. "Die vinden zo iets helemaal niks. Maar ik schatte in dat jij dit wel leuk zou vinden." "Ja, geweldig!" reageert Naomi direct. Ze is meteen doorgefietst na haar werk in de lunchroom, waar ze afwasser en barvrouw is. "Even deodorant spuiten hoor, anders voel ik me zo vies." De vrouwen spreken elkaar af en toe in de kerk. Mariëtte is betrokken bij de kindernevendienst, Naomi past af en toe op in de crèche. Als de dertig kaartjes van het spel *Tafelgesprekken* voor hen liggen, hebben ze allebei snel een paar vragen gevonden die ze de ander willen stellen.

Belangrijke keuzes

"Wanneer maakte je een keuze die beslissend was voor de rest van je leven?" wil Naomi van Mariëtte weten. Die denkt even na. "Ik denk dan het eerst aan de keuze voor mijn man. Anders had ik ook mijn dochters niet gehad, dat is wel een gek idee." Er zijn nog wel meer belangrijke keuzes geweest, vervolgt ze, "maar keuzes zijn bijna nooit

voor de rest van je leven. Je kunt altijd weer iets anders kiezen, bijvoorbeeld als het gaat om een studierichting." "Ik denk bij een belangrijke keuze het eerst aan het moment dat ik echt in God ging geloven", reageert Naomi. "Dat was drieënhalft jaar geleden, op de dag dat

Naomi: 'Sinds mijn moeder is overleden, geloof ik dat God er is'

mijn moeder overleed. Ik woonde bij mijn vader en had mijn moeder al heel lang niet meer gezien. Op een zaterdagochtend zou ik in mijn eentje met de trein naar haar toe gaan, helemaal naar Zeeland. Toen bleken de treinen niet te rijden. Later die ochtend werden we gebeld dat mijn moeder was overleden. Ik had heel sterk het idee dat 'iets' had gezorgd dat de treinen niet reden. Anders had ik in mijn eentje op het station gestaan en had mijn vader me daar met >

Mariëtte en Naomi

Mariëtte Deurloo (52) en Naomi Kollen (16) zijn beiden lid van de Opstandingskerk in Tilburg. Mariëtte werkt als fysiotherapeut, is getrouwd en heeft twee dochters (13 en 14). Naomi zit in havo 5 en woont bij haar vader, broer en tweelingbroer.

Mariëtte: 'Veel ouderen vinden het ook leuk om de dingen eens anders te doen'

het nieuws moeten bellen. Sindsdien geloof ik echt dat God er is." Mariëtte is even stil van haar verhaal. "Dat is wel heftig, zeg."

Mensenwerk

Naomi heeft alweer een volgende vraag. "Als er zoveel lijden is in de wereld, hoe kan er dan een God zijn?" "Die vraag hoor je best vaak, hè", reageert Mariëtte. "Ik denk dat ik daar wel een antwoord op heb. Ik geloof dat we als mensen zelfstandigheid, capaciteiten en verantwoordelijkheid van God hebben gekregen, en dat veel lijden in de wereld door onszelf veroorzaakt wordt. Oorlogen enzo, dat is gewoon mensenwerk." "Maar dan laat God ons dus eigenlijk los?" vraagt Naomi. Mariëtte reageert: "Je kunt het denk ik vergelijken met een ouder en een kind. Als ouder

moet je op een gegeven moment je kinderen hun eigen keuzes laten maken. Als mijn dochters later een keuze zouden maken waar ik het niet mee eens zou zijn, zou ik toch niet ingrijpen. Ze moeten hun eigen fouten kunnen maken."

Interactieve dienst

Tijd voor een vraag aan Naomi. "Wat kunnen volwassenen leren van kinderen?" leest Mariëtte voor. Naomi valt voor het eerst even stil. "Dat weet ik eigenlijk niet. Ik leer juist heel veel van oudere mensen." "Ik heb het kaartje gepakt omdat we ons als gemeente afvragen hoe we jongeren meer kunnen betrekken", legt Mariëtte uit. Naomi: "Oh, maar die vraag vind ik veel makkelijker! Het zou heel erg helpen als de dominee het wat meer zou hebben over dingen die jongeren bezighouden, zoals proefwerkweken of Instagram. En als de diensten wat begrijpelijker zouden zijn. Vaak snap ik echt de helft niet." Ze heeft nog meer

ideeën: "Geef jongeren een rol in de dienst. Of stap met een microfoon de kerk in en laat mensen wat zeggen." "Wat meer interactief", begrijpt Mariëtte. Naomi: "Ja, daar zouden de diensten echt leuker door worden. Alleen hebben de oudjes, sorry - de oudere mensen," verbetert ze zichzelf, "dan misschien zoiets van: waarom doen we zo raar?" "Nou, dat weet ik niet", zegt Mariëtte. "Na de laatste kinder- en jongerenvering hoorde ik een van de ouderen zeggen: 'Dat was een leuke dienst, daar heb ik echt wat aan gehad.' Veel ouderen vinden het volgens mij ook leuk om de dingen eens anders te doen." Naomi reageert opgetogen. "Dan zou ik denk ik vaker naar de kerk gaan. En ik zou ook mijn collega's weleens mee willen nemen! Want die hebben geen idee wat er in de kerk gebeurt." 🐦

Ook samen in gesprek?
Bestel het kaartspel 'Tafel-
gesprekken' voor € 19,80 via
protestantsekerk.nl/webwinkel.

Tekst: Jeditia Harthoorn | Foto's: Jörgen Caris

"Vecht voor uw relatie, niet voor een scheiding!"

Een scheiding is niet altijd te voorkomen. Soms wel. Onderzoek wijst uit dat mensen niet uit elkaar gaan omdat ze niet meer van elkaar houden, maar omdat ze moe zijn van het vechten. Op een gegeven moment kunnen partners zo beschadigd, gekwetst of hopeloos zijn, dat ze een "point of no return" bereiken. Mogelijk waren ze nog bij elkaar gebleven als ze eerder hulp hadden gezocht. Of andere keuzes hadden gemaakt.

Slechts 10% van getrouwde stellen en 25% van de paren die scheiden zoekt professionele hulp. Gemiddeld wachten ze 6 jaar nadat de spanningen zijn ontstaan en dan zijn patronen zo ingesleten dat het moeilijker wordt ze te doorbreken. Pro Life Zorgverzekeringen wil stellen helpen het samen (weer) goed te hebben. En heeft een webpagina gemaakt met tips en adviezen van deskundigen. Waarom doet een zorgverzekeraar dit?

"Een goede relatie is goed voor uw gezondheid!"

Jos Leijenhorst, directeur Pro Life: "De positieve impact van een goede relatie op de gezondheid is groot. Stellen die bij elkaar blijven hebben een lagere kans op hartaanvallen en beroertes, een beter herstelvermogen bij ziekte en worden ouder. Ik vind dat we scheiden niet gewoon moeten vinden. Het is juist normaal om hard te werken aan relaties. Voor jezelf en elkaar, voor levensgeluk en gezondheid."

Samen bouwen aan liefdevolle relaties

Wilt u op een leuke manier aan uw relatie bouwen om het samen fijn te houden of dichter bij elkaar te komen?

Pro Life Zorgverzekeringen helpt, ook als u nog geen klant bent, met:

- **een relatiespel:** een set van 52 relatiekaartjes, waarmee u op een leuke manier met uw relatie bezig kunt zijn
- **een podcastserie:** 5 uitzendingen, waarin deskundigen tips over sterke en liefdevolle relaties geven
- **relatieavonden:** ontspannen avondjes uit, waarop relatietherapeuten handvatten en oefeningen geven om het samen fijn(er) te krijgen

Op prolife.nl/zorgenvoorelkaar vindt u (boeken)tips en adviezen van deskundigen, informatie over relatie-cursussen, relatietherapie en vergoedingen.

Nieuw: Vanaf 1 januari 2020 heeft Pro Life een vergoeding voor de "(Pre)Marriage Course" en de "Houd me vast cursus" in de aanvullende zorgverzekeringen Mediumpolis, Largepolis en Extra Largepolis.

PRO LIFE
De christelijke zorgverzekeraar

Meer Petrus?

Ontdek de verhalen,
video's en podcasts op
petrus.protestantsekerk.nl

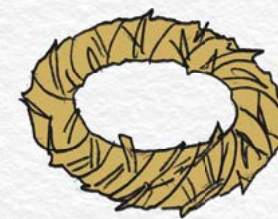
Vindplaats van
geloof, hoop en liefde

Doe-het-zelf

Kunstige kerstkrans

Met een mooie kaars in het midden is dit kerststukje een echte sfeermaker. Ook leuk als cadeau natuurlijk. Op bladzijde 50 leest u hoe vrijwilligers iemand verrassen met deze krans.

NODIG:

STROKRANS

WIKKELDRAAD

LIJMPISTOOL
EN LIJM

VERSCHILLENDE
SOORTEN GROEN

BESSEN
EN
KERST
DECORATIE

WINDLICHT
MET KAARS

1. Begin een kerststukje altijd met het groen. Verdeel dit in kleine bosjes en bind het met wikkeldraad vast om de strokrans.

2. Werk in één richting zodat de krans mooi rond wordt. Zorg ervoor dat de strokrans nergens meer te zien is. Aan het einde knipt u het draad af. Draai het vast zodat het groen goed blijft zitten.

3. Versier de krans daarna met bijvoorbeeld bessen, kerstballen of dennenappels. Gebruik hiervoor een lijmpistool met warme lijm.

4. Leg de krans op een mooi dienblad en zet het windlicht met de kaars in het midden.

"Alle kinderen vonden het leuk en wilden niet stoppen!"

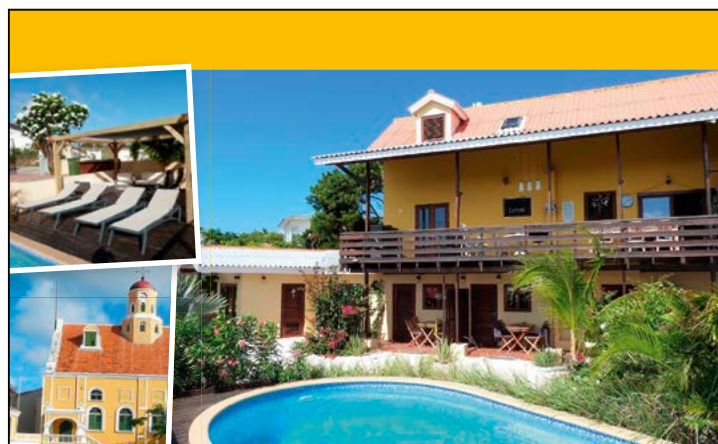
Hervormde Dorpskerk te Hendrik-Ido-Ambacht.

voor
4-104 jaar!

Ontvang
GRATIS het spel
**Het Goede
Verhaal!** t.w.v. €9,95

Ga naar jop.nl/petrus

Even uit de sleur? Vind rust en een
gemoedelijke sfeer bij Villa Topzicht

www.villa-topzicht-curacao.com
Studio en appartementenverhuur | +5999 5229548

Villa Topzicht

Heerlijk genieten!

“Kerk zijn voor iedereen. Dat is mijn missie.”

Je komt als geroepen.

Wil jij samen met de gemeente invulling geven aan geloof, hoop en liefde? En wil je meedenken over nieuwe vormen van kerk zijn? Kijk dan op de website van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland. Wij zijn voor diverse gemeenten op zoek naar voorgangers die de kerk toegankelijk maken voor iedereen. Zie jij de uitdaging? Je komt als geroepen. Kijk voor meer informatie en vacatures op werkvoordekerk.nl

Vindplaats van geloof, hoop en liefde

Pionieren met migranten

Het koelkastmonster

Ik ben erg voor wederkerigheid. En gelijkheid. Dat roep ik altijd in onze multiculturele gemeenschap. De een preekt, de ander kookt of maakt muziek. Het is misschien anders, maar evenveel waard.

Een Myanmarse vriendin had dat kennelijk goed begrepen. Ze was komen buurten, ik had haar lekkere koekjes voorgezet, en ze wilde wat te drinken pakken. In haar cultuur is dat heel gewoon. Jouw koelkast is mijn koelkast. Normaal gesproken vind ik dat prima, maar nu niet... In deze drukke periode voor Kerst kon je mijn koelkastdeur niet zomaar opendoen. De kans was levensgroot

‘Ik ga hem schoonmaken’, zei ze. ‘Niet doen!’ riep ik verschrikt.

dat het groene schimmelmonster met z’n lichtgevende oogjes zich op zijn draderige poten zou verheffen en zich glibberend een weg naar buiten zou verschaffen.

“Blijf maar zitten,” haastte ik me te zeggen, “ik pak het wel.” En ik biechtte op: “Mijn koelkast is een beetje vies.” Ze keek me nadenkend aan. “Ik ga

hem schoonmaken”, zei ze. “Niet doen!” riep ik verschrikt. “Ik bedoel écht vies! Ik heb het erg druk gehad.” “Dat weet ik”, was het antwoord. “Jij moet veel preken maken. Dat kan ik niet. Maar ik kan weer heel goed koelkasten schoonmaken.” Waarschijnlijk dacht ze erbij: en dat kan jij niet. Dat sprak ze aardig genoeg niet uit. “Maar je moet mij wél vertrouwen met je koelkast.”

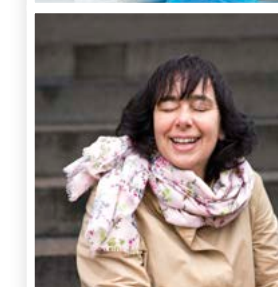
Ze had duidelijk een punt. Ik aarzelde nog. Is het kolonialistisch als ik een vluchteling mijn vieze koelkast laat schoonmaken? Of is het misplaatste trots als ik de hulp van een dierbare vriendin afsla? Ik realiseerde me dat het antwoord daarop afhing van hoe ik haar wilde zien. Als vluchteling of als vriendin. Die keus was snel gemaakt. “Graag”, zei ik.

Ik kreeg geen spijt. Aan het eind van de dag was mijn preek klaar. En niet onbelangrijk: het glibberige koelkastmonster was weer verslagen – voor even. Bovendien had ik iets geleerd over wederkerigheid. Net zo belangrijk als het is om te helpen, is het om zelf geholpen te willen worden.

Esther

Zou Petrus zich ook een pionier hebben gevoeld toen hij tijdens zijn zendingsreizen in aanraking kwam met nieuwe mensen en nieuwe culturen? Esther van Schie voelt zich dat in elk geval wel. Ze is predikant voor het landelijk werk onder migranten, zie geloofsinburgering.nl. Ook is ze voorganger van een jonge, internationale gemeenschap in Gouda.

Meer weten over pionieren? Kijk op lerenpionieren.nl.

Steunpilaar

In elke kerk zijn ze er: de mensen zonder wie de gemeente niet lijkt te draaien. De vrijwilliger die in duizend-en-een commissies zit bijvoorbeeld, de organist die wekelijks de sterren van de hemel speelt, de koster die het gebouw op z'n duimpje kent. In deze rubriek staan zij centraal.

Het borrelt altijd bij Mascha de Haan Duizendpoot vol ideeën

Kinderkerk, kerkblad, bloemschikken, het bierbrouwproject ... Er is weinig waar ouderling Mascha de Haan (46) van de Evangelisch-Lutherse Gemeente in Den Haag niét bij betrokken is. "Maar schrijf alsjeblieft niet: 'Tjonge, wat doet zij veel!' Ik doe het omdat ik er lol aan beleef."

Enigszins buiten adem van het snelle lopen doet Mascha de deur open van het kerkgebouw aan de Lutherse Burgwal. "Ik heb nog even een hapje gegeten bij een van de koster, die hierboven woont - dat kon precies." Bij binnenkomst blijkt het kerkgebouw - enigszins verscholen in hartje Den Haag - een stuk groter dan verwacht. Mascha gaat voorop naar een van de zaaltjes.

Jonge koster

Bij een kop thee vertelt ze hoe ze 27 jaar geleden als student lid werd van de Evangelisch-Lutherse Gemeente in Den Haag. "Het eerste jaar wilde ik eigenlijk niks doen, maar dat mislukte", lacht ze. "Ik ging gelijk al bij de cantorij. En toen de dominee hoorde dat ik in mijn vorige gemeente leiding had gegeven aan de kinderkerk, vroeg ze of ik dat hier ook wilde doen." Een paar jaar later vertrekt de koster. Mascha - net afgestudeerd - krijgt de vraag of ze een half jaar als interim-koster boven de kerk wil wonen, tot er een nieuwe koster

is gevonden. "Moet je je voorstellen, een meisje van 24 in zo'n grote kerk in de binnenstad. Na concerten moest ik alle deuren dichtdoen en controleren of er geen zwervers in de wc's zaten ... Op de eerste avond dat ik hier woonde, werd er beneden voor de kerk iemand doodgeschoten. Mijn moeder zag dat op het journaal en belde me. Ik loog maar en zei: 'Dat is helemaal aan het einde van de straat.'" Misschien is ze er achteraf gezien wel wat te naïef ingestapt, zegt ze. Toch kijkt ze positief terug op haar tijd in de kosterij. "Ik ontmoette in die periode ook mijn huidige man. Hij was een leerling van onze vaste organist en kwam hier in de kerk studeren. Na afloop at hij dan bij mij."

Behoeft peilen

Na haar tijd als interim-koster besluit Mascha om zich in te zetten als ouderling. Als jeugdouderling krijgt ze onder andere de kinderkerk onder haar hoede. In de loop van de tijd wordt ze daarnaast lid van de bloemschikgroep, meldt ze zich aan als lector en wordt ze voorzitter van de werkgroep publiciteit. Ook neemt ze de opmaak van het kerkblad voor haar rekening en bereidt ze samen met een van de koster

'De kunst is om je talenten zó in te zetten dat je er plezier uit haalt'

en zijn vrouw regelmatig uitgebreide maaltijden, voorafgaand aan activiteiten. Het klinkt misschien als veel, maar zo voelt het niet, benadrukt ze. "Alleen maar in de kerkbanken zitten en niksdoen, daar word ik echt niet gelukkig van. Ik wil graag overal een aandeel in hebben. Dingen regelen en afstemmen, peilen waar behoefte aan is in de gemeente en daar een aanbod voor bedenken - daar word ik blij van."

Talenten

Vanaf 2009 stopt ze een aantal jaar als ouderling, maar de rest van haar activiteiten zet ze voort. Omdat ze zich betrokken voelt en er 'lol in heeft', maar óók omdat ze het als een opdracht ervaart, legt ze uit. "Ik heb veel met de gelijkenis over de talenten (Matteüs 25:14-30, red.). In dat verhaal hoor ik: je talenten mag je niet laten liggen, die moet je inzetten. Dat kun je als belastend zien, maar ik denk dat het de kunst is om het op zo'n

manier te doen dat je er plezier uit blijft halen. Ik ben goed in organiseren, kan goed het overzicht bewaren. Ik vind dat ik daar wat mee moet doen. Eigenlijk gebruik ik in de kerk dezelfde vaardigheden die ik ook in mijn werk gebruik, als coördinator van het opleidingsaanbod van een revalidatiecentrum."

Een paar jaar geleden heeft ze opnieuw het ambt van ouderling opgepakt en is ze voorzitter geworden van het college van ouderlingen. Ook maakt ze inmiddels elk jaar het jaarboekje. "En recent was ik nog voorzitter van de beroepscommissie. Maar dat is maar tijdelijk, hè."

Bier met appel

Ondertussen borrelen er steeds weer nieuwe ideeën in haar op. "Toen het Reformatiejaar eraan kwam, wilden we naast alle serieuze dingen ook iets ludieks organiseren. Daarom nam ik met onze koster en twee leden van andere lutherse

'Het brouwen van ons Lutherbier liep een beetje uit de hand'

gemeenten het initiatief om Lutherbier te laten brouwen. Een recept met appel, was het idee. Vanwege die uitspraak die vaak aan Luther wordt toegeschreven: 'Ook als ik wist dat morgen de wereld zou vergaan, zou ik vandaag nog een appelboompje planten.'" Het Lutherbier wordt een groot succes. "Uiteindelijk was de eerste duizend liter al vergeven voor we zelfs maar wisten hoe het bier zou smaken. Daarom hebben we nog twee keer duizend liter laten produceren. Het liep een beetje uit de hand, mensen belden zelfs op met de vraag: hoe kan ik het bier het beste serveren tijdens de kerstmaaltijd?"

Beren op de weg

Mascha's optimisme is wat haar betreft niet alleen een karaktertrek, maar ook verbonden met haar geloof. "Ik leef vanuit hoop. Ik geloof dat als je vanuit positiviteit met iets aan de slag gaat, je bijna zeker weet dat er iets goeds uit voortkomt.

Dat gebeurt niet altijd op de manier die ik zelf had bedacht, maar toch: het komt goed." Ze lacht. "Eigenlijk zie ik mezelf ook wel als een appelboompjesplanter." Dat maakt dat ze veel van de grond krijgt, maar ook weleens botst met anderen. "Ik kan niet zo goed tegen mensen die constant beren op de weg zien."

"Wil je de kerk en de rest van het gebouw nog even zien?" vraagt ze dan. In de gemeentenzaal - imposante houten deuren, boeken aan de wand, een prominente piano - is één muur volledig bedekt met de namen van oud-predikanten en -kerkenraadsleden. Bij 2013 houdt de lijst op. "We moeten nog iemand vinden die in dit handschrift de laatste namen kan aanvullen", legt Mascha uit. "Eigenlijk zou dat niet zo moeilijk moeten zijn. Als je een beetje kan handletteren zou je dat handschrift zo onder de knie moeten kunnen krijgen." Er valt even een stilte. "Nee, laat ik dat toch maar niet doen." ❖

Hier en overal
gaan mensen
in alle weer en wind
door het leven.

Voor wie onderweg
**gebeukt en
gebutst** raakten,
gekromd en verkramppt,
verwond en
verlaten,
roepen wij tot U.

Wees hen
met **uw tederheid**
nabij.

Heer, ontferm U!

Margreet Klokke

Ds. Margreet Klokke (1960)

is predikant in Leiden. Het gebed komt uit *Brug van fluweel*. In dit boek, uitgegeven bij haar afscheid van de Kloosterkerk in Den Haag, staan haar vijftig mooiste gebeden en meditatieve teksten. De titel is ontleend aan het gedicht 'Over het gebed' van de Poolse auteur Czeslaw Milosz. Daarin schrijft hij: 'Ik weet alleen dat het gebed een brug bouwt van fluweel. Waarop wij verend lopen, als op een trampoline.'

Win!

Petrus verloot twee exemplaren van *Brug van fluweel*. Wilt u meedoen? Doe tot uiterlijk 21 december mee via petrus.protestantsekerk.nl/win. Of schrijf naar: redactie *Petrus*, postbus 8504, 3502 RM Utrecht. Alleen de winnaars ontvangen bericht.

Voor mensen met een leesbeperking is via de CBB een gesproken versie verkrijgbaar, ingesproken door ds. Margreet Klokke. Mail hiervoor naar klantenservice@cbb.nl.

Kerkgangers komen en gaan. Wat beweegt mensen om zich aan te sluiten bij een protestantse gemeente of juist bewust afscheid te nemen?

'Geraakt worden, dat had ik zó gemist'

Marieke Bax (37)

Erin

'Mijn geloof werd niet gevoed'

"Onlangs maakte ik met mijn gezin de overstap van de Rooms-Katholieke naar de Protestantse Kerk. Een keuze na lang wikken en wegen. Als jong gezin streken we neer in Dirksland, waar ik kinderarts werd in het streekziekenhuis. We kwamen terecht in de rooms-katholieke kerk in een andere plaats. Ik werd er actief in het kinderwerk, maar het viel me zwaar. Voor mijn gevoel was ik alleen maar aan het werken, terwijl mijn geloof niet werd gevoed.

Toen werd mijn man ziek – met vier jonge kinderen was dat een heftige tijd. Ons leven stond op zijn kop, maar van onze kerk hoorden we niets. Wel van de hervormde gemeente van Dirksland, waar we een paar keer geweest waren. Op een middag belde de dominee aan: 'We hoorden dat Jan ziek is. Is het goed dat we langskomen?' Vervolgens hoorden we in deze kerk een preek over dat je soms bewust wordt stilgezet met het oog op verandering – en dat God dat aanstuurt. Ik was erg geraakt. En juist dat 'geraakt worden' had ik in onze eigen kerk zo gemist.

De gedachte aan overstappen vond ik moeilijk. Onze kleine rooms-katholieke kerk zou zes jonge mensen missen. De vraag 'wat heeft de kerk mij te bieden?' versus 'wat heb ik de kerk te bieden?' heeft me maanden aan het denken gezet. Toen stond mijn besluit vast. Mijn man was er al eerder klaar voor.

Het was een warm welkom in de hervormde gemeente van Dirksland. We hebben ervoor gekozen om ons in te schrijven als dooplid. We volgen nu belijdeniscatechisatie en met Pasen doen we belijdenis. Samen maken we een nieuwe stap."

Meer verhalen lezen van mensen die vertellen waarom ze naar de kerk gaan? Kijk op gelovendoejeindekerk.nl.

'Het is te veel een zootje op aarde'

"Op mijn 16e was ik klaar met de kerk. Ik weet nog dat ik in een kerkdienst zat waar niet iedereen naar binnen kon, zo druk was het. Ik dacht toen: ik wil hier eigenlijk helemaal niet zijn – en anderen die graag willen, passen er niet bij. Ik heb toen tegen mijn moeder gezegd: dit was de laatste keer. Het voelde als een opluchting.

Het was een logisch gevolg van hoe ik erin sta. Ik voel wel dat er meer is tussen hemel en aarde. En misschien is het ook wel iets goddelijks. Maar ik geloof niet in God, niet in Jezus, niet in een schepper. Daarvoor is het te veel een zootje op deze aarde. In de kerk heb ik dus niets te zoeken. Ik heb wel het gevoel dat er iemand bij me is en ik haal daar ook steun uit. Maar ik zal het nooit God noemen, eerder mijn beschermengel. Die heeft misschien ook iets goddelijks.

Ik snap dat mensen verbinding zoeken. Dat heb ik zelf ook als prettig ervaren in de kerk. Het was een veilige groep. Het omkijken naar elkaar, de zorg voor elkaar, dat zie ik wel als meerwaarde van de kerk.

Ik heb geen weerstand tegen God of de kerk en ik vind het prima als mijn kinderen bij anderen aan tafel mee moeten bidden en danken. De christelijke opvoeding zit in mijn pakketje, het hoort bij mij. Maar voor de basis – heb je naaste lief als jezelf – hoe je niet christelijk opgevoed te zijn. De christelijke waarden en normen staan wat mij betreft gewoon voor menselijkheid. De tien geboden gelden voor iedereen." ♡

Kent u of bent u iemand die de Protestantse Kerk heeft verlaten en daarover wil vertellen in Petrus? Laat het ons weten via petrus@protestantsekerk.nl. Uw verhaal kan mensen aan het denken zetten of een spiegel voorhouden.

Erin

'Om je naaste lief te hebben als jezelf hoe je niet christelijk te zijn'

Annemarie Heering (39)

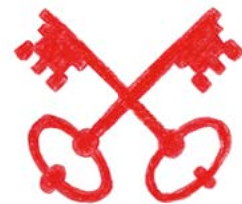
Slenteren over de Leidse singels

Langs historische gebouwen met prachtige gevels, door gezellige straten en mooie parkjes. En altijd is er het water. Deze keer wandelt *Petrus*-redacteur Janet van Dijk door het Singelpark in Leiden, de stad die Petrus als beschermheilige heeft.

Typisch Leids

De route verradt niet waar Leiden onder meer bekend om is, namelijk klets koppen en sleutels. Wij kennen klets koppen als koekje, maar het is ook de bijnaam van de Leienaars. Het koekje vindt zijn oorsprong in Leiden en verwijst met zijn onregelmatige oppervlak naar een ziekte waar de arme Leienaars vaak aan leden: schurfft. Baby's kwamen vaak met korsten op het hoofd ter wereld. De vergelijking was snel gemaakt.

Leiden staat bekend als 'sleutelstad'. In het stadswapen en op de Leidse vlag zijn sleutels te zien die verwijzen naar Sint Pieter, de apostel Petrus. In Matteüs 16:19 zegt Jezus dat Hij Petrus de sleutels van het koninkrijk van de hemel zal geven. Sint Pieter was de beschermheilige van de Pieterskerk, oorspronkelijk de hoofdkerk van Leiden. En daarmee werd Petrus ook beschermheilige van de stad. Er is zelfs nóg een kerk vernoemd naar de apostel: de rooms-katholieke Sint-Petruskerk.

De stadswandeling 'Cultuur en historie in het Singelpark' rond de historische binnenstad van Leiden volgt de ruim zes kilometer lange vestinggracht. Dit is een van de grootste stadsverdedigingswerken van Europa waarvan de structuur nog intact is. De singels – genoemd naar de wegen die de stad omsingelen – vormden tot 1896 de stadsgrens. Van dit cultureel erfgoed is één groot aaneengesloten park gemaakt: het Singelpark. De wandeling duurt ongeveer twee uur maar valt op allerlei momenten te verlengen. Bijvoorbeeld door een bezoekje aan de Hortus

Botanicus of de Oude Sterrewacht, of door bij lekker weer op een van de bankjes in de parkjes te gaan zitten.

Door de poort

1 Vanaf station Leiden Centraal is het vijf minuten lopen naar het startpunt van de route bij de Rijnsburgersingel. Vroeger stond hier de Rijnsburgerpoort, een van de zeven stadspoorten van het oude Leiden. Van die zeven zijn er nog twee over. Bij de Rijnsburgerpoort moesten boeren, vissersvrouwen en anderen die met koopwaar

De wandeling: als pdf en audiotour

De wandeling 'Cultuur en historie in het Singelpark' is gemaakt door de Vrienden van het Singelpark. Ze is als pdf te downloaden, maar er is ook een gesproken versie (audiotour) die de papieren beschrijving aanvult. De route is ongeveer 6,5 kilometer lang en duurt zo'n 2 uur. De wandeling is niet aangeduid met routebordjes, maar wordt gemarkeerd door speciaal ontworpen iconen van dieren en planten.

» singelpark.nl

Pieterskerk

de stad binnenkwamen, invoerrechten betalen. Iets verderop staat de Morspoort, een van de twee overgebleven stadspoorten. Op driekwart van de wandeling staat de andere: de Zijlpoort. De stadswandeling telt 42 markante punten waarbij informatie wordt gegeven (zie kader). Steeds blijkt er op de route iets moois te zien. Neem de Doelengracht met de prachtige geveltjes, het Rapenburg met de grote herenhuizen, stadspark Het Plantsoen, of een van de vele hofjes. Rijke burgers stichtten die hofjes vanaf het einde van de 15e eeuw voor de armen. Leiden telt er wel 35, en 17 daarvan zijn vaak toegankelijk voor bezoek. Het zijn zeer geliefde plekken om te wonen.

2 Nummer 13 op de route hoort bij de Hortus Botanicus, de oudste botanische tuin van ons land. De tuin werd aangelegd met een educatief doel: studenten konden hier geneeskrachtige planten bestuderen. De Hortus is echt een reden om de wandeling te verlengen. Als u het kaartje van tevoren online koopt, krijgt u lezerskorting (zie de aanbieding).

Na de Hortus en de Oude Sterrewacht, vroeger allebei onderdeel van de Universiteit Leiden, ligt ook een uitstapje naar de Pieterskerk voor de hand. Die maakt geen onderdeel uit van de wandeling, maar is vlakbij. De Pieterskerk is de oudste kerk van Leiden en heeft een bijzondere geschiedenis.

3 Op de plek waar nu de Pieterskerk staat, werd rond 1100 al een kapel gesticht voor de graven van Holland. In 1268 veranderde de bestemming van de kapel naar parochiekerk, waardoor het gewone volk de kerk kon bezoeken. Maar omdat het aantal inwoners van Leiden nogal groeide, moest een veel grotere kerk gebouwd worden. Die kwam er rond 1300. Ook deze was al snel weer te klein. In 1390 startte men met nieuwbouw, die ongeveer 180 jaar in beslag nam.

Op 25 augustus 1566 werd de Pieterskerk getroffen door de beeldenstorm. In 1572 kwamen alle Leidse kerken in handen van de protestanten: op 5 oktober van dat jaar werd in de Pieterskerk de eerste protestantse eredienst gevierd.

Vierhonderd jaar later, in 1971, werd het gebouw onttrokken aan de eredienst. In 1976 werd de kerk overgedragen aan een particuliere stichting. Sinds de ingrijpende restauratie van 1978 tot 1982 wordt de Pieterskerk voor allerlei evenementen verhuurd. Tussen 2001 en 2010 vond opnieuw een grote restauratie plaats. Het interieur staat vol monumenten en nodigt uit om doorheen te dwalen. Vanuit huis kunt u trouwens ook een digitale wandeling maken door de kerk, via pieterskerk.com.

De Venus van Leiden

4 Even verderop gaat de wandeling door Het Plantsoen, een negentiende-eeuws stadspark in Engelse landschapsstijl. Een houten beeld valt op: de Venus van Leiden. Het hoofd van het beeld staat dwars op het lichaam. Hoort dat zo? Een bord bij het beeld onthult het verhaal erachter. Het hoofd werd op een onbewaakt moment afgezaagd en meegenomen. Er werd een beloning van € 150,- uitgelooft voor de vinder. Twee weken later was het hoofd terecht. De daders hadden de redactie van het *Leidsch Dagblad* inmiddels laten weten dat ze het beeld niet mooi vonden en tegen het cultuurbeleid van de gemeente waren. Het hoofd werd teruggeplaatst op de romp, maar nu dwars.

Zijlpoort

Daarmee staat de onthoofding symbool voor kunstzinnige vrijheid.

Groene oases

Net na Het Plantsoen volgen het Katoenpark, het Ankerpark, het Blekerspark en het Huigpark. Ze liggen dicht bij elkaar, je stapt bijna van het ene park in het andere. Groene oases op de route, en allemaal aan het water. Vlak voor het Blekerspark staat de tweede overgebleven stadspoort: de Zijlpoort. **5**

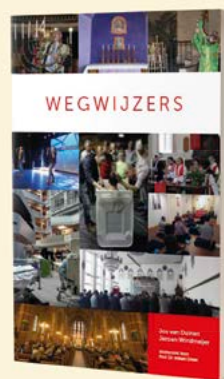
Na de parken is het einde van de route in zicht. De wandeling gaat nog langs het geboortehuis van de Zangeres zonder Naam (Mary Servaes-Bey) en de stellingkorenmolen uit 1743. Vroeger stonden er negentien van deze molens op de wallen van Leiden. Via het Kiekpad langs het water komt u weer bij het beginpunt.

Hortus botanicus

Aanbieding Korting Hortus Botanicus

U ontvangt € 3,- korting op de entreprijs als u online een kaartje koopt. Volwassenen betalen daarmee nog maar € 5,-. De korting geldt tot en met mei 2020 en is niet geldig in combinatie met andere kortingsacties. Vul bij 'ik heb een kortingscode' in: Petrusmagazine2019. Maximaal vier tickets per transactie.

» tickets.hortusleiden.nl

Winactie

Schrijvers Jos van Duinen en Jeroen Windmeijer bezochten een jaar lang religieuze en spirituele bijeenkomsten in en rond Leiden. Bent u benieuwd naar de talloze verschillende levensovertuigingen van bewoners van de sleutelstad? *Petrus* verloot vijf exemplaren van hun boek *Wegwijzers*. Doe tot uiterlijk 21 december mee via petrus.protestantsekerk.nl/win. Of schrijf naar: redactie *Petrus*, postbus 8504, 3503 RM Utrecht. Alleen de winnaars ontvangen bericht.

Afrikaanse dansles in het Wereldhuis

Hoe maak je jongeren warm voor diaconaat? Drie protestantse wijkgemeenten in Dordrecht bedachten Seven+. Bij dit project voeren jongeren de zeven werken van barmhartigheid uit.

Tijdens het eten vragen de jongeren de bezoekers van het Wereldhuis alles wat ze maar willen weten: "Waar komen jullie vandaan?", "Hoe vinden jullie het in het Wereldhuis?", "Wat doen jullie de hele dag?" Daarna is het tijd voor een Afrikaanse dansles door Maarouf.

Coördinator Geeske Hovingh van het Wereldhuis krijgt na afloop positieve reacties van de jongeren. "Vluchtelingen zijn vaak negatief in het nieuws. Maar als je ze leert kennen, ontdek je dat ze gewoon heel leuk zijn!"

De hongerigen voeden, de zieken verzorgen en de gevangenen bezoeken. Dat hebben de jongeren van Seven+ al gedaan. Nu is 'de vluchteling opvangen' aan de beurt. Daarom zijn ze in het Wereldhuis in Amsterdam, waar de Protestantse Diaconie Amsterdam vluchtelingen zonder papieren opvangt. Kok Izi heeft een heerlijke maaltijd gekookt.

Ook met jongeren uit uw gemeente op bezoek bij diaconale initiatieven? Kijk op jop.nl/jonginactie.

Seven+ in cijfers

2018

Vorig jaar opgericht

7 werken van barmhartigheid

18 deelnemers

12-16 jaar

Jongeren uit 3 wijkgemeenten

Kruidig kerstdrankje

Proost! In Midden-Europa - vooral in Duitsland - is het traditie om op een kerstmarkt glühwein te drinken. Pioniersplek Vitamine G in Hilversum schenkt het kruidige drankje óók, op een kerstmarkt in de kerk.

Bereiding

- 1 Giet de rode wijn in een ruime pan. Verwarm de wijn op laag vuur, met het deksel op de pan. Laat de wijn niet koken, anders verdampt de alcohol.
- 2 Voeg tijdens het verwarmen de citroen- en sinaasappelschijfjes, een doormidden gebroken kaneelstokje en de kruidnagels toe. Laat de glühwein ongeveer een kwartier op het vuur staan.
- 3 Draai het vuur uit of neem de pan van het fornuis en laat alles ongeveer een uur trekken.
- 4 Verwarm de wijn (niet koken!) voor het serveren opnieuw. Giet de wijn door een zeef, schenk hem in glazen en garneer met een of meer schijfjes citroen, sinaasappel of steranijs.

Groot succes: kerstmarkt in de kerk

Dat er meteen vierhonderd mensen op de kerstmarkt af zouden komen, hadden ze niet verwacht. Vorig jaar zette pioniersplek Vitamine G in Hilversum de kerkzaal voor het eerst vol met een kerstboom, kraampjes en tafeltjes. Een groot succes, en daarom doen ze het dit jaar weer.

"Het leuke is dat mensen in en uit kunnen lopen", legt Vitamine G-lid Els de Kruijff-Satter uit. "De kerk is open van 16.00 tot 20.00 uur en alles is gratis. In de ene zaal staan kraampjes waar bezoekers iets te eten of te drinken kunnen halen of waar ze iets leuks kunnen krijgen of maken, zoals kaarsen. In het midden van de ruimte staat een grote kerstboom met tafeltjes en stoelen eromheen, zodat ze daar kunnen eten. In de andere zaal zijn verschillende activiteiten, zoals een band, iets voor kinderen, en een quiz. Ook delen we kaartjes uit waarop staat wat er in de periode rond Kerst te doen is in de kerken in Hilversum."

Voordat de kerstmarkt er was, organiseerde Vitamine G met Kerst een driegangendiner voor buurtbewoners. Maar de gemeente wilde graag meer gezinnen laten kennismaken met de kerk. Die komen er nu in elk geval. "Bezoekers lieten vorig jaar weten dat ze positief verrast waren. Of ze gaven aan dat ze wel weer wilden komen. We kregen reacties als: kan de kerk ook dit zijn?"

Ook een kijkje nemen op de kerstmarkt? Van harte welkom op 7 december vanaf 16.00 uur, Diependaalsekerk, Diependaalselaan 138 in Hilversum.

Bekijk ook het filmpje op petrus.protestantsekerk.nl.

Kerstdrankje

Ingrediënten Voor ca. 6 pers.

- 1 liter soepele rode wijn*
- 1 citroen in schijfjes
- 1 sinaasappel in schijfjes
- 1 kaneelstokje
- 5 kruidnagels
- 2 stuks steranijs
- 3 eetlepels suiker (of naar smaak)
- ruime pan

Ingrediënten Voor ca. 20 pers.

- 3 ½ liter soepele rode wijn*
- 3 ½ citroen in schijfjes
- 3 ½ sinaasappel in schijfjes
- 3 ½ kaneelstokje
- 17 kruidnagels
- 7 stuks steranijs
- 10 eetlepels suiker (of naar smaak)
- voldoende ruime pannen

Ingrediënten Voor ca. 50 pers.

- 8 ½ liter soepele rode wijn*
- 8 ½ citroen in schijfjes
- 8 ½ sinaasappel in schijfjes
- 8 ½ kaneelstokje
- 42 kruidnagels
- 17 stuks steranijs
- 25 eetlepels suiker (of naar smaak)
- voldoende ruime pannen

* Wilt u glühwein zonder alcohol maken, vervang de wijn dan door druivensap.

De 5 sola's

Kent u ze, de vijf sola's? Na de Reformatie werd de geloofsleer van de protestanten samengevat in vijf stellingen. In elke *Petrus* vertelt iemand wat de vijf sola's voor hem of haar betekenen.

'Toen ik depressief was, heeft God zich aan mij laten zien'

'God begrijpt je écht'

Jezus had aandacht voor mensen die niet meetelden, oud én jong. Dat raakt Emma Moyses (18) uit Stellendam. De studente Pedagogische Wetenschappen houdt veel van kinderen. "Wow, denk ik dan, wat een lieve man moet Jezus zijn geweest."

Sola fide – alleen door geloof

"Ik was al jong serieus bezig met het geloof, meer dan andere kinderen. Ik zong veel christelijke liedjes en al vanaf mijn derde stelde ik aan mijn ouders diepe vragen over het geloof.

Als kind ging ik een keer midden in de nacht naar m'n moeder toe. Ik vroeg haar welke kleren ze me aan zou doen als ik dood zou gaan. 'Waarom wil je dat weten?' vroeg mijn moeder. Ik zei: 'Als ik bij Jezus kom, krijg ik toch nieuwe kleren? Dan moet ik wel zelf mijn eigen kleren uit kunnen doen.' Blijkbaar lag ik daar dus 's nachts over na te denken. Mijn moeder vertelde het later aan me. 'Je ging rustig slapen nadat ik je gerustgesteld had', vertelde ze. 'Maar ik lag nog lang wakker.' Ze vond het geen normale vraag voor een driejarige.

Op de universiteit moet alles beredeneerd en bewezen worden. Als ik dan nadenk over Jezus' opstanding uit de dood, is die gebeurtenis natuurlijk wel heel gek. Maar ik geloof er zeker wel in. In 2 Timoteüs 3 staat: 'Maar jij, blijf bij alles wat je geleerd hebt en met overtuiging hebt aangenomen. Je weet wie je leraren waren en bent van kindsbeen af vertrouwd met de heilige geschriften die je wijsheid kunnen geven, zodat je wordt gered door het geloof in Christus Jezus.' Als ik het even niet meer weet, val ik daarop terug. Geloof is genoeg, ik hoef niet alles te bewijzen. Het afgelopen jaar heb ik wel gemerkt dat het geloof op veel vlakken je leven bepaalt. Het is meer dan alleen 'ik geloof iets'. Ik maak andere keuzes, ik ga op zondag naar de kerk, ik ga op die dag niet stappen of naar grote feesten. Geloof heeft betrekking op je hele leven." >

Sola gratia – alleen door genade

“Als kind heb ik zo vaak over genade gehoord dat het haast iets normaals geworden is. Maar als ik erover nadenk dat God Koning is, dat Hij zoveel voor ons over heeft: dat kan ik niet begrijpen. Wat God voor mij doet, is voor mij een kwestie van leven of dood. Het bepaalt of ik later bij Hem mag komen. En dat is veel groter dan het leven nu.

Daarom zou het fijn zijn als je ook iets terug kon doen. Dat is wel lastig, want vanuit jezelf heb je niets te bieden. Maar wat wel kan, is dat je zegt: ik geef me aan U over, hier ben ik als persoon. Meer kun je niet doen. Dan hoeft je dus ook niet verder te denken.

Een paar jaar geleden vond ik mezelf echt niet goed genoeg. Maar ik wist: God vindt me wel goed genoeg. Juist omdat je zondig en gebroken bent, mag je bij God komen. Die genade heeft iedereen nodig.”

'Jezus overstijgt ons, je krijgt geen grip op Hem'

Sola scriptura – alleen door de Schrift

“Ik heb een Nederlandse, een Franse en een Engelse bijbel. Het is leuk om te zien dat de Bijbel er in heel veel talen is. Ook in makkelijke vertalingen. Ik las een keer tijdens een catechisatieles een andere vertaling van Psalm 139. In die vertaling stond niet ‘Hij kent jouw gedachten’ maar ‘Hij begrijpt jouw gedachten’.

Ik dacht: dat is een wereld van verschil, dat God zich ook echt inleeft in wat ik bedenk. Dat vond ik heel gaaf. Ik moet er telkens aan denken als ik die psalm lees. Misschien begrijpen andere mensen je niet, maar God begrijpt je echt. Een gevaar vind ik dat je in de Bijbel ook alleen datgene kunt lezen wat je aanspreekt. Er zijn gedeeltes die ik lastig vind, omdat er zoveel mensen zijn die met dezelfde Bijbel in de hand heel verschillende meningen hebben. Dan zou ik graag even aan God willen vragen hoe het zit. Bij tegenstrijdige ideeën over de rol van mannen en vrouwen in de kerk bijvoorbeeld, of over het homohuwelijk. Hoe moet ik daarover denken?”

Solus Christus – alleen Christus

“Jezus was volgens mij een liefdevolle, vriendelijke man. Ik hou zelf heel veel van kinderen, en in de Bijbel lees ik dat Jezus ook veel aandacht voor hen had. Terwijl ze in die tijd waarschijnlijk niet zo belangrijk waren. Wow, denk ik dan, wat een lieve man moet Jezus zijn geweest. Zo bijzonder dat Hij naar ons toe wilde komen! Hij had aandacht voor mensen die niet meetelden. Na zijn opstanding vertelden vrouwen erover, terwijl in die tijd een vrouw als getuige niet belangrijk was. Hij ging een weg die wij nooit bedacht zouden hebben. Daarmee overstijgt Hij ons ook, Hij is iemand op wie je nooit grip krijgt.

Hij vernederde zich voor zondige mensen als wij. Wat een liefde spreekt daaruit. Het klinkt natuurlijk heel wreed als je hoort dat een onschuldige man ter dood veroordeeld werd. Als dat nu zou gebeuren zou de wereld in rep en roer zijn. Het is ook lastig te begrijpen, maar het is tegelijk Gods plan: dit is hoe Hij wilde dat onze zonden verzoend zouden worden. En als het Gods plan is, is het misschien niet zoals wij het zouden willen - maar het is wel een goed plan.”

Soli Deo gloria – alle eer aan God

“Als ik iemand spreek die niet gelooft en die iets ergs meemaakt, denk ik weleens: welke hoop of troost heb jij nu? Vier jaar geleden ging het niet zo goed met me, ik was depressief. Maar God gaf mij houvast. Dat versterkte mijn vertrouwen in Hem. Daarom ben ik bijna dankbaar dat ik depressief ben geweest. Bijna, want het heeft de mensen om mij heen veel verdriet gedaan. Maar God heeft zich toen aan mij laten zien. Hij hielp me, in de mensen die Hij aan mij gaf, in hoe Hij mijn leven stuurde. ♡

Wie is Emma Moyses

Emma Moyses (18) is tweedejaars student Pedagogische Wetenschappen in Rotterdam. Met haar ouders, zus en broer woont ze in Stellendam (Goeree-Overflakkee). Daar bezoekt ze twee keer per zondag de Hervormde Gemeente Stellendam. In haar vrije tijd werkt ze graag als kinderoppas. Emma werd geboren op Goeree en ging er naar een protestants-christelijke basisschool en middelbare school.

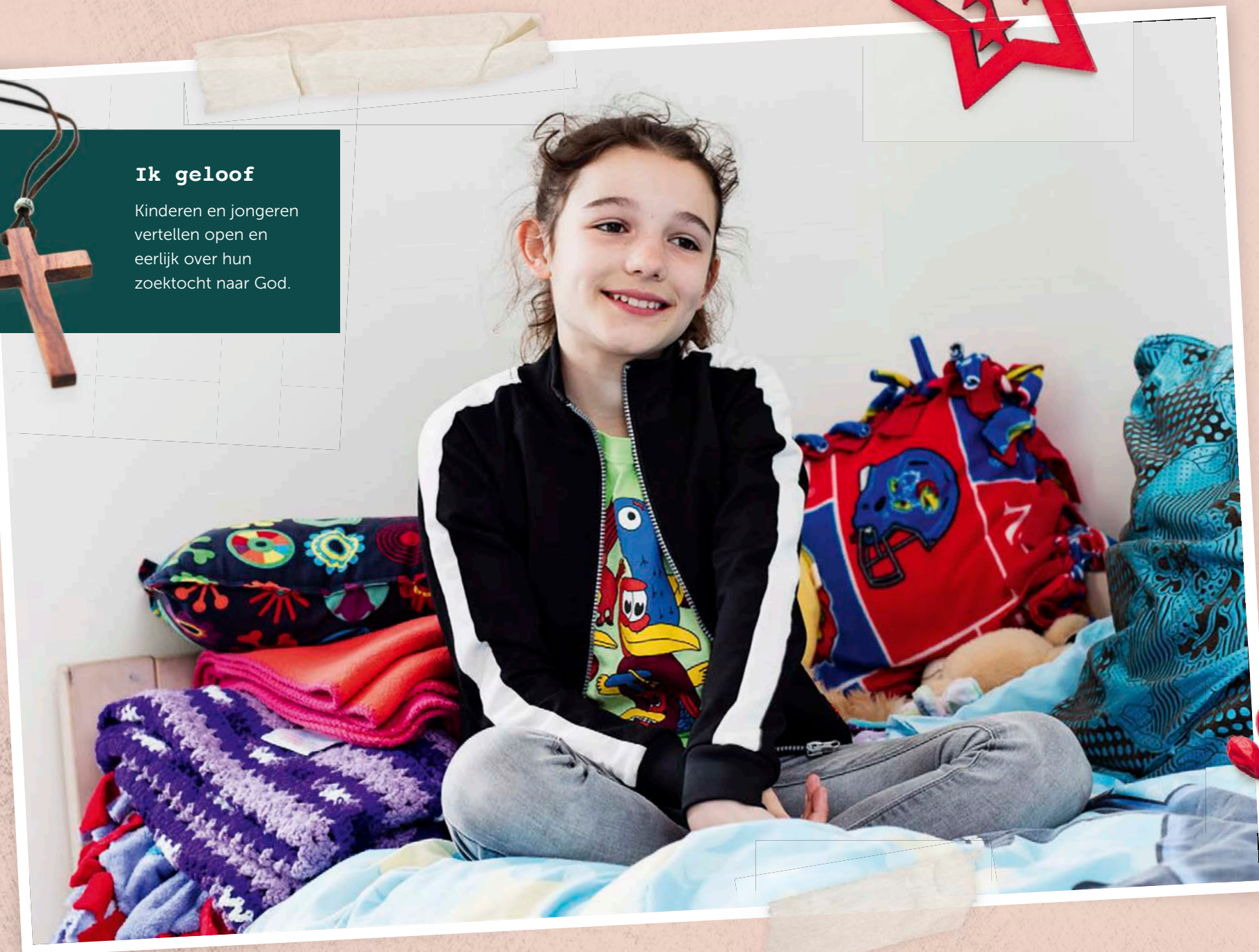
In de podcast 'Petrus vertelt', aflevering 38, vertelt Emma over de depressie die haar als tiener in de greep had en wat dat betekende voor haar en haar familie.

» petrusvertelt.nl

Ik geloof

Kinderen en jongeren vertellen open en eerlijk over hun zoektocht naar God.

Brugklasser Rosa Frank (12) uit Amsterdam weet dat God er voor haar is in kleine en grote dingen. Dat besef geeft haar rust als het soms lastig is.

“Ik bezoek wekelijks de dienst in De Binnenwaai. Dat is onze kerk op IJburg in Amsterdam. Door de week ben ik best druk. Ik zit in de brugklas en heb veel huiswerk. Ik doe ook aan sport. Eén middag in de week geef ik zelf turnles. Ik vind dat leuk om te doen. Soms is het wel ingewikkeld als een kind niet wil luisteren, bijvoorbeeld omdat ik jonger ben of omdat het andere kind veel groter is dan ik.”

Stress

“Soms kom ik in het nauw met school en sport. Dan lig ik in bed, maar kan ik niet slapen en maak ik me druk of het gaat lukken om al die taken te doen. Ik denk dan: o nee, ik krijg het niet af. Bidden tot God helpt me in zo’n situatie. Ik vertel Hem over mijn stress en meteen daarna voel ik me rustiger worden. Dat is fijn! Ik probeer ook te denken: dan is het maar niet af. En soms blijkt er opeens toch meer tijd te zijn voor een opdracht.”

Chanoeka

“In mijn klas zitten allerlei geloven, ik weet niet eens welke allemaal.”

Er zitten sowieso moslims in de klas, mijn beste vriendin is joods en ik ben christen. Ik ben de enige die naar de kerk gaat. Op de basisschool zei een klasgenoot over mijn vriendin: ‘Ik vind joden stom, want zij vieren geen Kerst.’ Toen kwam ik voor mijn vriendin op. Ik zei: ‘Nou en? Joden vieren geen Kerst en Pasen, maar wel Chanoeka, het feest met de kaarsjes.’

‘In mijn klas zitten allerlei geloven’

Ik wilde erachter komen waarom mijn klasgenoot zo deed. Daarom vroeg ik: ‘Iedereen heeft toch zijn eigen geloof? Weet je wel waar Kerst over gaat?’ Toen zei hij: ‘De kerstman.’ Ik: ‘Nou, daar gaat Kerst helemaal niet over! Joden geloven niet in Jezus en vieren daarom geen Kerst.’ Ik vond het naar dat dit in de klas gebeurde. Mijn vriendin zei niet zoveel. Juist daarom wilde ik ook voor haar opkomen.”

‘Als ik bid, voel ik me meteen rustiger worden’

Bestel gratis!

Meer geloofsverhalen van jongeren en kinderen leest u in *Ik ben geliefd*. In deze uitgave van JOP, Jong Protestant staan ook tips voor een goed gesprek met jongeren. Bestel het gratis via: www.jop.nl/geliefd.

De vraag

Iedereen heeft vragen over geloven en over de kerk. In deze rubriek kunt u uw vraag voorleggen aan andere lezers.

Mild

"Ik heb het niet druk, maar de vraag is wel herkenbaar. Mij helpt het om mild tegenover mezelf te zijn: mezelf niet te bekritisieren omdat ik 'weer' 'te weinig' heb meegekregen. Datgene wat op dat moment aansluit bij mijn ervaring en levensfase, blijft altijd wel hangen."

- Frida van Til, Groningen

Pen en schriftje

"Wat mij helpt om aandachtig te blijven, is het opschrijven van de hoofdlijnen van de preek. Als ik leerpunten ontdek, schrijf ik die ook op. Later in de week sta ik daar nog eens biddend bij stil. Voor mij is dat een goede manier om tot rust te komen, te groeien in geloven, en woorden niet te laten wegspoelen."

- Janny Prins, Dieren

Ik ben doordeweeks altijd druk. In de kerk kom ik tot rust, maar ik merk dat mijn gedachten makkelijk afdwalen tijdens de preek. Dat vind ik jammer, want ik zou er wel graag meer van willen leren. Wat kan ik hieraan doen?

Afdwalen

"Herkenbaar ... Gelukkig herhalen veel predikanten de essentie van hun verhaal vaak. Overigens is het voor mijn gevoel niet erg om even af te dwalen en de gedachten die je bezighouden de ruimte te geven. Ook daar kan de kerk een plek voor zijn."

- Erik Ritzema, Appingedam

Eigen bijbel mee

"Ik probeer mijn aandacht bij de preek te houden door een actieve houding: ik maak aantekeningen en schrijf eventuele vragen op. Ook gebruik ik mijn eigen bijbel om de teksten op te zoeken die worden voorgelezen."

- Miranda Maassen van den Brink, Almelo

Volgende keer:

Ik ga bijna elke zondag naar de kerk, maar thuis bid ik eigenlijk nooit. Dat zou ik wel willen, maar ik vind het lastig om een goed moment te vinden. Wat zou ik kunnen doen?

Herkent u dit en wilt u delen hoe u hiermee omgaat?

Stuur uw reactie (max. 100 woorden) uiterlijk 30 november naar petrus@protestantsekerk.nl.

Ook een vraag? Mail die in maximaal 100 woorden naar petrus@protestantsekerk.nl. De redactie behoudt zich het recht voor om vragen en antwoorden te selecteren en in te korten.

Muziekagenda

Ook een bijzonder muzikaal evenement in uw kerk? Geef het door via petrus@protestantsekerk.nl. Niet alle concerten kunnen worden opgenomen, de redactie maakt een selectie.

November 2019

28 november 20.00 uur
Janskerk, Utrecht
Choral Evensong & Pub

30 november 20.00 uur
Eindhoven
Lucas Kramer, cd-tour
Open Armen
zingenindekerk.nl

December 2019

2 december, 20.00 uur
Grote Kerk, Apeldoorn
Stef Bos, *In een ander licht, 10 jaar later.*
zingenindekerk.nl/stefbos

14 december 15.30 uur
Grote of St.-Bavokerk, Haarlem
Advent Carol Service met de Oude Bavo Cantorij

20 december, 20.00 uur
Nieuwe Badkapel, Scheveningen
Kerstconcert: Bach, Graupner, Vivaldi

21 december 14.00 uur
Slangenburgse kerk, Doetinchem (zie pag. 16)
Mantra zingen

22 december 15.00 uur
Protestantse kerk, Wognum
Sparkling Vocals

24 december 19.00 uur
Rotterdam
Reni en Elisa Krijgsman, Familiekeersterfeest
zingenindekerk.nl

Januari 2020

18 januari 19.00 uur
Dordrecht
De Vliegende Speeldoos met de musical *Jona*
zingenindekerk.nl

18 januari 20.00 uur
Almelo
Gerald Troost, cd-tour *Alles nieuw*
zingenindekerk.nl

25 januari 20.00 uur
Nieuw-Vennep
Gospelkoor El Shaddai, Messiah de Musical
zingenindekerk.nl

26 januari 18.30 uur
Gereformeerde kerk, Sliedrecht
De Vliegende Speeldoos met de musical *Esther*
zingenindekerk.nl

'Voor mij is Kerst het hoogtepunt'

Elk jaar vlak voor Kerst zingt ze mee tijdens het Festival of Lessons and Carols in de Utrechtse Jacobikerk. "Het hoogtepunt van het koorseizoen", vindt Mirjam van Beek (38). Ze is lid van kamerkoor Cantigo, dat verbonden is aan de stadskerk. "Ik ben gek op kerstmuziek. Kerst heeft een bijzondere lading voor mij. Het zal er wel mee te maken hebben dat ik een wintermens ben. Ik hou van de kou en het huiselijke van de donkere maanden. Ik heb meerdere favoriete kerstliederen. Het meest bekend is 'Es ist ein Ros entsprungen', in het Nederlands 'Er is een roos ontloken'. Van de melodie uit 1599 bestaan veel bewerkingen. De zetting van Michael

Praetorius, uit 1609, vind ik de mooiste vanwege de sobere, verstilde sfeer. Deze bewerking zingen we ook tijdens de komende kerstuitvoering. We doen dat zonder instrumentale begeleiding. Alle stemmen komen dan bij elkaar, als zangers maken we samen de muziek. Daar krijg ik een heel warm gevoel van." 🐦

Het Festival of Lessons and Carols vindt plaats op vrijdag 20 december in de Jacobikerk, St. Jacobsstraat 171, Utrecht. Aanvang 20.15 uur, entree gratis. De EO zendt deze dienst uit op Eerste Kerstdag, om 09.58 uur op NPO 2.

» petrus.protestantsekerk.nl/kerst.

‘Soms staan de mensen ons al op te wachten’

Het lijkt een eenvoudig gebaar: in de adventstijd een kerststukje langsbrengen bij ouderen uit de gemeente. Maar het betekent veel.

“Het is meer dan aanbellen, afgeven en weer doorgaan.”

Jeroen Töpfer

Leeftijd: 46 jaar

Woonplaats: Vorchten

Diaken in de Hervormde Gemeente Vorchten, een gemeente met een streekfunctie.

“Ik weet niet beter of de diakenen brengen op de zaterdag voor Kerst kerststukjes naar onze zeventig-plussers. Een aantal van hen komt nog in de kerk, een aantal lukt dat niet meer. We zijn een heel kleine gemeente en misschien daardoor wel zo betrokken. Er zijn veel onderlinge contacten en we weten hoe het met de ander is. Het rondbrengen van de kerststukjes past bij onze kijk op het omzien naar elkaar.

Met de diakenen verzamelen we om 9.00 uur bij mij thuis. De kerststukjes, die we bestellen bij een bloemist, zijn dan al hier bezorgd. We drinken koffie en verdelen de adressen. Vaak is het: ‘O, doe mij die maar.’ Dan heeft een diaken een band met deze persoon. Rond 10.00 uur gaan we op stap. Het brengen van een kerststukje is natuurlijk ook bedoeld om weer contact te leggen. Het is niet: aanbellen, afgeven en doorgaan. Soms blijft het bij een gesprekje aan de deur, maar vaker worden we binnen gevraagd. Het is goed om te weten wat er bij de mensen speelt. We merken dat het gewaardeerd wordt.

Ik ga altijd met een voldaan gevoel naar huis. Eigenlijk vind ik het heel vanzelfsprekend dat we dit doen, maar anderen vinden het best bijzonder.”

Minke Mulder

Leeftijd: 47 jaar

Woonplaats: Nieuw-Amsterdam
Oprichter jeugdkerk van de gereformeerde Noorderkerk in Nieuw-Amsterdam. In het weekend voor Kerst maken de jongeren kerststukjes die ze zelf rondbrengen.

“We zijn een gemeente met veel ouderen, een grote middengroep van 30 tot 60 jaar en een fanatieke jongerengroep. Elke eerste zondag van de maand is er jeugdkerk voor jongeren van 12 tot 18 jaar, opgezet door moeders met kinderen in die leeftijd. Ze willen hen graag blijven betrekken bij de kerk. Het is een erg leuke groep van jongeren die in hun vrije tijd

ook met elkaar omgaan. Naast het bespreken van serieuze onderwerpen knutselen we veel. Sinds vijf jaar maken de jongeren, samen met de achtplussers van de kindernevendienst, op een zaterdag in december de kerststukjes. Het in elkaar zetten gebeurt 's ochtends, het rondbrengen 's middags. Tussendoor eten we samen, heel gezellig. De kerststukjes gaan naar de tachtigplussers in onze gemeente en bijvoorbeeld naar mensen die alleen zitten met Kerst. Van tevoren doen we een oproep in het kerkblad met de vraag om materiaal. Het zijn dus echt kerststukjes van de hele gemeente. We doen er leuke kaartjes en linten bij en verpakken ze in folie - het ziet er hartstikke leuk uit. De kinderen worden 's middags met open armen ontvangen. Soms staan de mensen hen al op te wachten, ze rekenen al helemaal op hun bezoekje.”

Foekje Oosterwegel

Leeftijd: 53 jaar

Woonplaats: Rijen

Verzorgt namens de Protestantse Gemeente Dongen en Rijen het brengen van kerststukjes bij tachtigplussers en zieken.

“Elk jaar organiseert het Goodwillfonds van vliegbasis Gilze-Rijen een actie om kerststukjes langs te brengen bij tachtigplussers en zieken. Zo wil de vliegbasis iets terugdoen vanwege de geluidsoverlast van de helikopters. Als diaconie doen we hier graag aan mee. Rijense protestanten hebben jarenlang gekerkt in de kapel op de vliegbasis en sommigen werken of werkten er. Bovendien kunnen we op deze manier inhoud geven aan Jezus' opdracht om naar elkaar om te zien.

Het Goodwillfonds betaalt de helft van de kosten, de andere helft nemen de diaconieën en een maatschappelijke organisatie voor hun rekening. In het najaar komen we bij elkaar voor een overleg. Dan kiezen we een kerststukje uit bij de veiling. We maken ook de adreslijst van mensen die een stukje krijgen. In de week voor Kerst worden alle kerststukjes op een centraal punt bezorgd. Vervolgens gaan we in tweetallen op pad. Elk duo gaat zo'n twaalf tot vijftien adressen langs. Ieder jaar maken we honderden mensen blij, waaronder zo'n vijftig uit onze eigen gemeente. Het is mooi om - vaak eenzame - mensen te verrassen met een kerststukje. Ze zijn verbaasd en dankbaar dat er aan hen wordt gedacht. Soms word je op de koffie gevraagd en breng je later nog eens een bezoekje.”

*Wilt u zelf dit kerststuk maken?
Kijk dan op pag. 23 voor de beschrijving.*

Bestel nu uw tickets voor deze

Kerstconcerten

van Marcel Zimmer met de Amazing Kids,
Reni en Elisa Krijgsman, Gerald Troost
of Charis Music

VOOR MEER INFORMATIE EN KAARTEN KUNT U TERECHT OP WWW.ZINGENINDEKERK.NL

kerk
in actie

 Zingenindekerk.nl

 Protestantse
Kerk

ILLUSTRATIE: FREEPIK.COM

Altijd in kerstsbeer

Kunstbomen, kerstballen en veel knipperende lampjes.

Als havendominee zit ik bij mijn bezoeken aan koopvaardij schepen al vanaf eind oktober tussen de plastic kerststerren. Als er één feest is dat leeft aan boord, is het wel Kerst. Veel zeevarenden komen uit de Filipijnen. Zij zijn meestal religieus en vieren Kerst graag. Ter voorbereiding decoreren ze de eetzaal en de recreatieruimte uitbundig. En al vanaf begin december wensen ze me een 'advanced merry Christmas'.

Toen ik ooit eind februari aan boord kwam, zat de bemanning nog tussen de kerstversiering. Ik kon het niet laten: wanneer wilden ze dit gaan opruimen? Natuurlijk had dat al lang gebeurd moeten zijn, was het antwoord. Maar dan

'Als er één feest leeft, is het Kerst'

werd het schip zo ongezeellig. Want koopvaardij schepen zijn functioneel ontworpen: fantasieloos en kil.

Met een machinist raakte ik in gesprek over de lampjes. Als zeevarende heeft hij

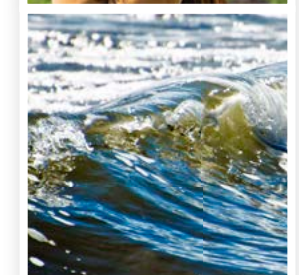
voortdurend te maken met de kracht van golven en wind. Verschil in de hoogte van het water geeft deining. En de wind waait vanwege een verschil in luchtdruk. Het zijn krachten die zoeken naar evenwicht. Bij elektrotechniek gebeurt net zo iets, legde hij uit. De elektronen willen zich, net als het water en de lucht, zo gelijkmatig mogelijk verdelen. Zo ontstaat de elektrische stroom voor het licht. Als de balans bereikt is, verdwijnen golven, wind en spanning.

“Maar er bestaat ook een kracht waarvoor dat niet geldt”, vervolgde hij. Ik dacht meteen aan de bijbelse woorden over ‘het licht dat niet door de duisternis wordt gegrepen’. De machinist vertelde over zijn saaie, gevaarlijke en vermoeiende werk. Dat hij dat volhoudt vanwege zijn liefde voor zijn familie. “Dus de liefde is zoals dát licht?” vroeg ik. “Precies”, antwoordde hij.

Ik dacht er nog eens over na toen ik de loopplank afliep. Zou het geen goed idee zijn om elkaar 363 dagen per jaar een 'advanced merry Christmas' toe te wensen?

Léon

Of het nu gaat om een vissersboot of een zeeschip, het leven aan boord is hard werken, daar zou de apostel Petrus over mee kunnen praten. Ds. Léon Rasser, havenpredikant in Amsterdam, fietst dagelijks naar het Westelijk Havengebied. Daar meren jaarlijks zo'n vijfduizend schepen aan. Hij biedt praktische hulp, maar ook een luisterend oor. Want zeelieden kampen vaak met eenzaamheid en heimwee.

Foto's: Xander de Rooij en Public Domain Pictures

Pieter-Jaap Aalbersberg (NCTV):

‘Vrede begint in het klein’

Geloof, hoop, liefde en vrede. Zijn dat geen loze woorden als je dagelijks met terreur te maken hebt? Juist niet, zegt Pieter-Jaap Aalbersberg, Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). “Conflicten zijn er altijd, maar je kunt veel doen om vrede in je eigen omgeving te creëren.”

Op de dag dat Petrus Pieter-Jaap Aalbersberg spreekt, vindt een van de enorme boerenprotesten plaats. Boeren trekken op naar Den Haag en bezetten de stad. De NCTV-organisatie heeft dan al dagenlang dreigingsanalyses gemaakt en overleg gevoerd om te voorkomen dat het escaleert.

Geen wonder dat Aalbersberg zijn baan veelzijdig noemt: “Het is onze rol om de dreiging van betekenis te voorzien en onze weerbaarheid te verhogen.” Terrorismebestrijding, cybersecurity, statelijke dreiging, beveiliging – allemaal onderwerpen voor de NCTV. Dat betekent veel coördinatie: tussen ministeries, met lokale gemeenten, en op internationaal niveau.

Zoektocht

Het is niet heel gebruikelijk dat mensen op hoge overheidsposities praten over hun geloof. Aalbersberg doet dat wel. “Ik ben aangesteld vanwege mijn kwaliteiten, niet vanwege mijn identiteit. Maar mijn geloof bepaalt mijn identiteit. Daar spreek ik dus graag over wanneer er vragen komen.” Zijn geloof noemt hij de basis van wat hij doet.

“We hebben twee eenvoudige boodschappen meegekregen: God liefhebben en de naaste. Ik geloof dat God een speciale plek heeft voor de zwakkeren. Elke dag oefen ik me erin de zwakken te beschermen. Voor mij is het een dagelijkse zoektocht om balans te vinden tussen maximale inzet én maximale afhankelijkheid. Dat maximale is de calvinist in mij,” glimlacht hij, “‘gewoon’ je best doen zou al goed genoeg moeten zijn.”

“Mijn werk is dienend, óók in mijn kerk in Zwolle, waar ik in het weekend woon. Ik ben daar niet leidend. Ouderen zijn vaak uit op behoudzucht. Je ziet in de Bijbel dat God juist jongeren roept als er verandering nodig is: David, Gideon, Daniël. Ouderen spreken recht en adviseren. Het is goed dat ouderen in de kerk bidden en geven, en dat jongeren – die vaak radicaler zijn – zich richten op de toekomst van de kerk.”

Hoop creëren

U wordt vaak geconfronteerd met dreiging en angst. Misschien loopt u zelfs persoonlijk gevaar. Waarin ziet u hoop? “Die dreiging is soms persoonlijk ja. Maar hebt u gezien hoe het hier beveiligd is?” Inderdaad: het Ministerie van Justitie en Veiligheid is een soort vesting. Er hangen veel camera’s, en de deuren gaan alleen open als een beveiliging op een knop drukt. “Dreiging went nooit”, zegt Aalbersberg. “Zeker niet voor

Pieter-Jaap Aalbersberg

Voor zijn aanstelling als NCTV (zie nctv.nl) was Pieter-Jaap Aalbersberg politiechef van de regionale eenheid Amsterdam, en daarvoor korpschef. Na de ramp met vlucht MH17 leidde hij de repatriëringsmissie in Oekraïne. Aalbersberg (1959) is getrouwd met Roelanda. Samen hebben ze vier zoons. Op 31 oktober hield hij de jaarlijkse Protestantse Lezing. Vraag het boekje met de lezing gratis aan via www.protestantsekerk.nl/lezing.

mensen die continu ernstig bedreigd worden. Ook daar houdt de NCTV zich mee bezig. Overigens heeft ieder mens te maken met gebrokenheid. De opdracht blijft om te zorgen voor elkaar. Zó creëer je samen hoop.”

Maar in uw werk ziet u toch meer ellende dan de gemiddelde burger? “We zijn geneigd om te focussen op wat verkeerd gaat. Maar er gaat zoveel goed in dit land. We hebben het beter dan ooit, maar zijn ook bozer dan ooit. In mijn werk kan ik iets dóén tegen de dreiging. En ik geloof dat de gebrokenheid uiteindelijk is goedgeemaakt door Jezus. Dat dit bestaan zal leiden tot iets beters.

De samenleving kunnen we niet veranderen, maar – en dat zei ik ook in de Protestantse Lezing – we kunnen er wel in het klein voor de ander zijn. Dat heeft groot effect. Kerken hebben een enorm belangrijke taak om die onderlinge samenhang te blijven benadrukken.”

Beschermen

‘Heb je vijanden lief’, kunt u dat nog? “Als een arrestant wordt opgepakt, bescherm je de samenleving tegen geweldadigheid. Vervolgens verandert die houding in zorg voor de arrestant. Als samenleving hebben we afgesproken dat de dader gestraft wordt, en dat moet ook.” Maar zijn werk draait óók om het voorkomen, en om het ‘goede verhaal’. “Daar staan wij als samenleving voor.”

‘We hebben het beter dan ooit, maar zijn ook bozer dan ooit’

Straks is het Kerst. Geloof u in vrede op aarde? “Met de vrede in de Bijbel wordt vooral innerlijke vrede bedoeld. Heb je vrede met jezelf, met je omgeving? Dat heeft effect op het grotere geheel. Er zullen altijd conflicten zijn, maar je kunt veel doen om zelf vrede te creëren. De bijbelse vrede begint bij jezelf.” 🕊

‘Bijbelse vrede begint bij jezelf’

Met hart en ziel

Burenhulp in een logeerhuis

Als er even niemand is die voor je kan zorgen, is er Logeerhuis De Buren in Rotterdam. Daar doen vrijwilligers wat burenhulp ook zouden kunnen doen: eten koken, kleding wassen, een praatje maken.

↑ De medewerkers van het logeerhuis komen veel eenzaamheid tegen. Soms zien ze hun gasten met lede ogen teruggaan naar huis. Mevrouw Dane (middelste op de foto) vertrekt binnenkort. Ze vindt het fijn om straks weer thuis te zijn, maar ze heeft een fantastische tijd gehad. "Je zit hier aan tafel met mensen van allerlei achtergrond, die je anders nooit zou ontmoeten. We voeren de meest persoonlijke gesprekken."

Logeerhuis De Buren is er voor mensen die na een ziekenhuisopname nog niet alleen thuis kunnen zijn. Ook mensen van wie de mantelzorger even niet beschikbaar is, zijn welkom. Coördinator Paula Rotteveel: "Kinderen werken vaak of hebben geen tijd. En burenhulp is veel minder vanzelfsprekend dan vroeger. Wat moet je dan?"

↑ De gasten van het logeerhuis zijn zonder uitzondering enthousiast. "Er is hier tijd en aandacht. En een prachtig uitzicht over de Maas", zegt meneer Kruit. Hij heeft een hartinfarct gehad en herstelt nu van een bypassoperatie.

Logeerhuis De Buren is onderdeel van Samen 010, de vrijwilligersorganisatie van een aantal kerken in Rotterdam. Het doel is om kwetsbare mensen een handje te helpen totdat ze zichzelf kunnen helpen.

» logeerhuisdeburen.nl

Tekst: Mathilde Schouwstra | Foto's: Maarten Boersema

De Buren in cijfers

2015
Sinds 2015

14 gasten

70 vrijwilligers

Verblijfsduur 4-6
weken

23 nationaliteiten

'Heb jij weleens
stille tijd?'
'Nee, maar wel
schermtijd'

Van hart tot hart met het Rad van Gesprek

Hoe krijg je jong en oud met elkaar in gesprek in de kerk?
In Middelburg raken tieners en senioren samen aan de praat tijdens
een maaltijd. En dan gaat het niet over de makkelijkste thema's.
Van liefde en verlies tot de vraag wat het leven waardevol maakt.

De woorden op een groot, gekleurd rad bepalen waarover deze avond wordt gepraat in de hervormde wijkgemeente De Ontmoeting in Middelburg. Aan de lange rijen gedekte tafels zitten vooral tieners en senioren. De ruimte is gevuld met geklets en het geluid van soepkommen. Twintigers serveren broodjes kroket en salades.

Als jeugdouderling Onno Kasse de avond heeft geopend met gebed, krijgt het Rad van Gesprek een slinger. Het komt tot stilstand bij het woord 'liefde'. Jong en oud krijgen een vraag over dit thema. Die mogen ze bespreken met degene die tegenover hen zit: 'Kun je te veel liefde geven?' 'Geen mens kan zonder liefde leven en liefde kun je niet missen', zegt Riet van Belzen (73). Haar tafelgenootje Emily Wisse

(13) denkt daar anders over: "Wat als iemand steeds aan je wil zitten en je wilt dat niet? Liefde kán te ver gaan."

Kracht van God

Acht minuten later klinkt een bel. Het is tijd voor een volgend gesprekstema. Een draai aan het rad en het nieuwe onderwerp is bepaald: 'verliezen'. "Een goede vriend van onze familie is overleden", vertelt Noah van Garderen (14) tegen Kees van Noord (82). Die vraagt: "Hoe ging je met dat verlies om?" Noah: "Ik praatte er veel over met mijn vader en met God natuurlijk. En ik las in de Bijbel over verliezen."

"Als je 82 bent, heb je meer verliezen geleden", schetst Kees. "Toen ik 16 was, verloor ik mijn neef aan een hersentumor. Op een gegeven moment verlies je je ouders. En toen ik 46 was, verloor ik mijn vrouw. We hebben ook een kleinkind van drie dagen verloren." Noah vraagt zich af: "Hoe ging u daar elke keer mee om?" Kees: "Ik heb Jezus gevraagd om me te helpen en steeds het gevoel gehad dat ik kracht van God kreeg."

Nieuw gespreksmaatje

Het is tijd voor de volgende gang. De jongeren schuiven door naar een andere rij tafels, zodat iedereen een

*'We komen elkaar soms tegen in de kerk
en dan vraagt Anne hoe het gaat'*

'Het valt me op hoe sterk de levens van jongeren en ouderen verschillen'

nieuw gespreksmaatje heeft. Kees van Noord zit nu tegenover Anne de Bruin (13 jaar). 'Wat maakt het leven waardevol?' is de vraag voor deze ronde. Voor Anne is dat: kinderen in het asielzoekerscentrum helpen en verhalen vertellen. "Dat zorgen vind ik gaaf om te doen." Kees: "Ik dank God dat ik mag opstaan, voor mijn kinderen, dat alles in harmonie is." Ondanks de enorme verliezen in zijn leven heeft hij nooit getwijfeld aan de zin van het leven. "Ik ben ook nooit boos geweest." Anne en Kees hebben elkaar vaker gesproken, ze gaan amicaal met elkaar om. Kees: "We komen elkaar soms tegen in de kerk en dan vraagt Anne hoe het gaat."

Ander leven

Het is niet de eerste keer dat jong en oud hier samen aan tafel zitten. Ruim twee jaar geleden namen jeugdouders en jeugdouders het initiatief om de generaties met

elkaar in contact te brengen. "Zo ontstond het idee voor een jaarlijkse maaltijd", zegt Onno Kasse. Vorig jaar stond kennismaken met elkaar centraal. De deelnemers moesten het gesprek toen zelf op gang brengen. En de jongeren moesten voor de ouderen eten halen van het buffet. Het gevolg: veel heen-en-weergeloopt en minder gesprekstijd. Daarom is deze keer gekozen voor een andere aanpak. "Tijdens die eerste bijeenkomst drong het tot me door hoe verschillend hun levens zijn", vertelt jeugdleider Paulien Honkoop. "Zo vroeg een ouder gemeentelid aan een tiener: 'Heb jij weleens stille tijd?' De jongere keek hem vragend aan en antwoordde: 'Nee, maar wel schermtijd.'" Door die eerste bijeenkomst kennen veel jongeren en ouderen elkaar inmiddels van naam. Ze spreken elkaar weleens in de kerk en sturen kaartjes over en weer.

Tijd tekort

Voor de volgende vraag wisselen de jongeren opnieuw van plaats. Sommigen vinden dat prima: "Als je bij een oudere aan tafel zit die niet zoveel praat, is het fijn om na acht minuten te wisselen." Duidelijk is dat beide generaties de maaltijd waarderen. Ze ontdekken overeenkomsten, bevragen elkaar, lachen en eten. Het gebrekkige gehoor van sommige ouderen maakt dat een vraag regelmatig moet worden herhaald, maar dat geeft niet. Hoe belangrijk is familie voor je? Zie je uit naar de hemel? Allemaal gespreksthemata die anders niet snel ter tafel komen. "Soms kom je tijd tekort", zegt een oudere spijtig. ❀

De keuze van Martha Kastelein

Toen Jezus hem riep, liet Petrus zijn netten meteen liggen. Welke keuzes maken gelovigen van nu als ze Jezus in hun dagelijks leven willen volgen? Martha Kastelein en haar man Ben besloten vorig jaar om hun Kerst anders aan te pakken. Ze organiseerden een lunch voor eenzame mensen uit hun omgeving.

Waarom heeft u deze keuze gemaakt?

"Ieder jaar was onze Kerst hetzelfde: de ene dag met de ene familie en de andere dag met de andere. Ik vroeg me af of dat niet anders kon. Toen dacht ik aan mensen die niet zo'n gezellige Kerst hebben. De Bijbel roept ons op om anderen te helpen, of het nu gaat om onze vrienden of vijanden. Ik had sterk het gevoel dat ik wel iets voor eenzaam en alleenstaanden zou kunnen betekenen."

Hoe pakte u dat aan?

"Ik heb gewoon de telefoon gepakt en alleenstaande ouderen in het dorp gebeld: of zij het leuk zouden vinden om te komen lunchen."

De reacties waren zó leuk ... De een was dolenthousiast en zette het meteen op de kalender. De ander was in eerste instantie wat overrompeld. Maar ze kwamen allemaal."

Hoe was het?

"Toen ik de gezellige kerstfoto's van mijn familie langs zag komen, vond ik het wel even jammer dat ik daar niet bij was. Maar het is erg mooi om iets voor een ander te kunnen doen. Ik vind het ook belangrijk om dat aan onze kinderen te laten zien. Zij vonden het heel leuk en interessant, zoveel opa's en oma's over de vloer. Als je iedereen zo ziet genieten, ben je blij met je keuze. Daarom organiseren we ook dit jaar weer een lunch."

Heeft u tips?

"Kijk eerst in de kring om je heen. Vraag aan bekenden of zij ouderen kennen die alleen zijn tijdens de feestdagen. Op die manier heb je al een aantal namen. Klop bij ze aan, bel ze op. Al komt er maar één, dan maak je voor die persoon al het verschil."

'Ik had sterk het gevoel dat ik wel iets voor eenzaam en alleenstaanden zou kunnen betekenen'

Over een andere boeg

Jezus leerde Petrus en de andere discipelen al vroeg 'omdenken'. Is er een probleem? Gooi je net dan eens over een andere boeg (zie Joh. 21:6). Een verhaal over een kerk die lef toont.

Actie Kerkbalans – daar loopt niet meteen de hele gemeente voor warm. Dat merkten ze in Streefkerk ook. Dus organiseerden de kerkrentmeesters een bijzonder startmoment: in de huiskamers van gemeenteleden. “Je zag de betrokkenheid ter plekke groeien.”

Leuker kunnen we het wél maken

‘Het moet anders, beter én leuker kunnen’, moet Dirk van den Heuvel twee jaar geleden hebben gedacht. Elk jaar maakte het College van Kerkrentmeesters van de Hervormde Gemeente Streefkerk, waar hij toen in zat, een mooie folder voor Kerkbalans. In de

gemeenteavond over dit onderwerp. “Maar wees eerlijk,” zegt de ouderling-kerkrentmeester, “naar zo’n avond komt maar een klein groepje. Bovendien: we wilden graag met de gemeente in gesprek. Een gemeenteavond leent zich daar niet zo voor. Er zijn maar een paar mensen die zich dan durven roeren.”

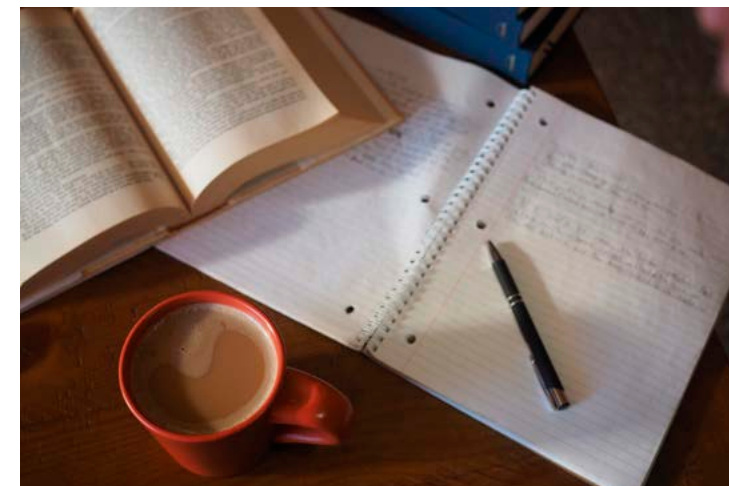
Mooie uitnodiging

Dus, bedacht Van den Heuvel: wij moeten naar de gemeenteleden toe in plaats van andersom. Het College van Kerkrentmeesters verdeelde het Alblasserwaardse dorp in zes wijken en belde uit elke wijk een enthousiast gemeentelid met een grote huiskamer. “We vroegen of ze hun huis wilden openstellen

voor een huiskamergesprek met een kleine groep gemeenteleden.” Onderwerp: Actie Kerkbalans én het nieuwe beleidsplan van de gemeente, want daarover wilde de kerkenraad ook graag in gesprek. “Alle mensen die we belden, zeiden meteen ja.” Vervolgens ontvingen alle gemeenteleden een mooie uitnodiging. En in plaats van de veertig man die normaal gesproken op een gemeenteavond zaten, kwamen er nu 140 gemeenteleden naar de verschillende huiskamerbijeenkomsten.

Keuzes maken

Mandy van den Berg was een van de gastvrouwen. Ze ontving zo’n twintig gemeenteleden in haar huis.

“Ook mensen die wat verder van de kerk af stonden en nooit naar een avond in het verenigingsgebouw zouden komen. Zo’n avond thuis is veel laagdrempeliger. Door de huiselijke setting kwam het onderwerp ook dichterbij. Het was niet ‘de kerk die om geld vroeg’, maar een gezamenlijk gesprek over keuzes maken, toekomstplannen en verantwoordelijkheid. Ik doe het een volgende keer meteen weer. Het werd me ook erg makkelijk gemaakt: ik hoefde alleen voor iets lekkers te zorgen. De kerkrentmeesters namen koffie en bekers mee.”

Geen ver-van-je-bedshow

Op de avonden, die begonnen met gebed, een bijbelgedeelte en een powerpointpresentatie, was er alle ruimte voor het stellen van vragen. Er ontstonden mooie gesprekken. “Je zag de betrokkenheid ter plekke groeien. Het was niet langer

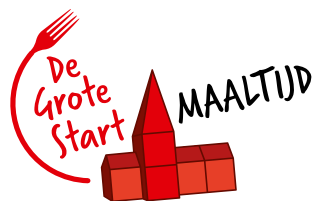
een ver-van-m’n-bedshow. We konden elkaar in de ogen kijken en mensen realiseerden zich: de gemeente is iets van ons allemaal, we zijn er met z’n allen verantwoordelijk voor. Daarnaast was het ook gewoon erg gezellig. Gemeenteleden die elkaar anders niet zo snel spreken, zaten nu naast elkaar. Oud en jong, trouwe en minder trouwe kerkgangers, ze waren er allemaal.” Wat bijzonder is: de kerkrentmeesters vroegen op deze huiskameravonden niet om meer geld. “Aan het einde van de avond kregen de mensen wel de brief van Actie Kerkbalans mee naar huis, maar verder hebben we alleen informatie gedeeld en zijn we met elkaar in gesprek gegaan”, zegt Dirk van den Heuvel. “En toch was de opbrengst van Actie Kerkbalans in onze gemeente maar liefst 20 procent hoger.”

Doe mee: de Grote Startmaaltijd!

Wilt u in uw gemeente een bijzonder startmoment voor Actie Kerkbalans? In het weekend van 17 – 19 januari 2020 gaat de jaarlijkse actie feestelijk van start met de Grote Startmaaltijd. Als deelnemende kerk organiseert u uw eigen Grote Startmaaltijd: een diner, ontbijt, lunch of borrel. Een mooi moment om als gemeente samen te zijn én meer te vertellen over het belang van de Actie Kerkbalans. Op de site van Actie Kerkbalans kunt u onder andere een poster, folder, enveloppen en stickers bestellen om de maaltijd aan te kondigen. Met de online zelfmaaktool kunt u ook uw eigen materialen in de stijl van Kerkbalans ontwerpen. Actie Kerkbalans 2020 duurt tot en met 1 februari.

» kerkbalans.nl/startmoment-in-uw-kerk

Doe mee met de Grote Startmaaltijd

Dé manier om Actie Kerkbalans onder de aandacht te brengen

Begin uw Actie Kerkbalans met een Grote Startmaaltijd en...
... zorg voor een gezellige start met een verbindende maaltijd
... zet uw vrijwilligers nog eens extra in het zonnetje
... leg nogmaals het belang van de actie voor uw kerk uit.

Geef je op en doe mee met jouw gemeente!
Kijk op kerkbalans.nl

Actie **Kerkbalans**
2020

ROTTERDAM AHOY - 21 MAART 2020

MATTHÄUS AAN DE MAAS

ZING MEE MET HET
ALLERGROOTSTE WERK
OOIT GESCHREVEN

€ 39,25
INCL. RESERVERINGS-
KOSTEN

 BESTEL NU JE KOORTICKET OP EO.NL/MATTHAUSAANDEMAAS

Ondertussen in Moldavië:

LIEFDE ALS EEN LOPEND VUUR

Moldavië

DELEN WAT
JE KUNT 68

Moldavië

EEN BETERE
TOEKOMST 72

Zambia

MAATJES ZORGEN
VOOR ELKAAR 78

**kerk
in actie**

Dichtbij en ver weg: samen zijn wij de Kerk in Actie. Geïnspireerd door Jezus Christus willen wij delen wat ons gegeven is. Om mensen hoop te bieden en tot hun recht te laten komen – in Nederland en wereldwijd.

Kerken in Moldavië brengen licht

EVEN BUURTEN BIJ MARIA

Corruptie, armoede, alcoholisme. In Moldavië gelooft bijna niemand dat het ooit nog goed komt. Veel mensen trekken weg, op zoek naar een baan. Ouderen en kinderen blijven eenzaam achter. Maar de kerk brengt liefde in huizen en harten.

Moldavië. Als je mensen in Nederland vraagt wat ze van dit land weten, noemen ze twee dingen: dat dit het armste land van Europa is en dat het meedoet aan het Songfestival. Bijna niemand is er geweest. Moldavië heeft dan ook een van de laagste toerismecijfers ter wereld. Het is niet eenvoudig om Moldavië te typeren. Het land is zo groot als België en ligt ingeklemd tussen Roemenië en Oekraïne. Het heeft banden met de Europese Unie én met Rusland. En er worden, soms door elkaar heen, twee talen gesproken: Russisch en Roemeens. Moldavië kent een lange geschiedenis van overheersing door verschillende machthebbers, van het Ottomaanse Rijk tot de Sovjet-Unie. "We hebben nooit geleerd om anders te denken dan nederig", zegt een Moldaviër hierover. Het land heeft een politiek systeem dat ernstig rammelt en bol staat van corruptie. Zonder geld of zonder de juiste vrienden zijn zelfs onderwijs en gezondheidszorg moeilijk toegankelijk. De

salarissen zijn extreem laag en de pensioenen zo mogelijk nog lager: 50 euro per maand. Het belangrijkste exportproduct van Moldavië is wijn. Maar alcohol speelt ook op een andere manier een rol: het land heeft een van de hoogste alcoholismecijfers ter wereld.

*'In mijn straat woont
bijna niemand meer'*

Alles bij elkaar leidt dit tot een diepgeworteld pessimisme. Veel mensen hebben de overtuiging dat het nooit beter zal worden: er is geen werk, er is niets te doen en het is overal beter dan hier.

Eenzaamheid

In deze omstandigheden kun je drie dingen doen: je verzetten, berusten en blijven, of weggaan. Veel mensen kiezen voor het laatste en vertrekken naar een land met meer mogelijkheden en hogere lonen. Het platteland loopt leeg, een hele middengeneratie vertrekt. Kinderen blijven vaak achter bij familie. In de dorpen staan veel huizen leeg en zijn alleen ouderen en kinderen achtergebleven. Op die plekken voelt het alsof de tijd is blijven stilstaan. Er zijn volop waterputten en lemen huizen – afgewisseld met moderne huizen, gebouwd met in het buitenland verdiend geld. En vooral: stilte, die alleen doorbroken wordt door ganzen, kippen, honden en af en toe een auto.

In de zon, met overal druivenranken, ziet het er bijna idyllisch uit. Maar de werkelijkheid is grauw en hard. Het grootste probleem van

In veel dorpen is het stil op straat.

'Wat ik bij de training leerde, veranderde alles'

Moldavië – naast corruptie en armoede – is een verpletterende eenzaamheid, gevoeld door de oude mensen van wie alle kinderen in het buitenland wonen, en door de jongeren en kinderen die opgroeien zonder ouders. Kerk in Actie werkt in Moldavië samen met vier organisaties. Die proberen uit alle macht iets te doen aan deze situatie. Thuiszorgorganisatie HomeCare richt zich op terminaal zieken, die vaak geen enkele hulp ontvangen. Jongerenorganisatie Youth for Christ en de christelijke organisatie Bethania vangen kinderen op. Moldovan Christian Aid (MCA) is een organisatie die kerken, ouderen en jongeren aan elkaar verbindt om eenzaamheid te doorbreken.

Nieuwe vrienden

Vijf jaar geleden startte MCA met een programma in vijf dorpen rond de stad Edinet,

zo'n vier uur rijden van de hoofdstad Chisinau. De bedoeling was om de kerken te leren hoe ze een meer diaconale rol konden spelen. "Ik wist niet wat ik moest verwachten van de training van MCA", zegt priester Ghennadi Dascal van de orthodoxe kerk in het dorpje Varatic. "Maar wat ik daar leerde, veranderde alles. Ik ging in mijn preken meer aandacht geven aan zorg voor elkaar en ik bedacht hoe ik dit in mijn gemeente in de praktijk kon brengen. Allereerst wilde ik de jongeren activeren om iets voor ouderen te doen. Dat leek me voor beide partijen goed: veel jongeren zijn óók eenzaam, omdat hun ouders in het buitenland zitten."

Zo werd er in Varatic een vernuftig systeem opgezet: jongeren zijn vrijwilliger bij hulp-behoevende ouderen, en eenzame ouderen bieden hulp aan mensen die meer hulp nodig hebben dan zichzelf. Jongeren krijgen hierdoor een plek waar ze kunnen praten. Ook krijgen ze van de ouderen levenslessen mee die ze, door het ontbreken van hun ouders, anders nooit zouden krijgen. Tegelijkertijd wordt de eenzaamheid van ouderen definitief doorbroken.

Varatic lijkt een rustig, gemoedelijk dorp. De realiteit is dat het halve dorp leegstaat. Veel mensen zijn naar het buitenland gegaan. "In mijn straat woont bijna niemand," vertelt Vlada van 17, "behalve een alcoholist en een paar mensen die ik niet ken. De rest is allemaal vertrokken." Vlada woont samen met haar broer bij haar oma, omdat ook hun ouders vaak in het buitenland zitten. "Ze zijn nu twee weken hier, maar zondag vertrekken ze weer naar Ierland", zegt ze. "Ik vind het niet leuk als mijn ouders weg zijn. Ik mis ze vooral omdat ik dan niet met ze kan praten." Maar door het programma van MCA heeft Vlada nieuwe vrienden gekregen, en mensen met wie ze kan praten.

Aandacht

Maria is bijna 70 en kan nauwelijks lopen. Haar oudste zoon is acht jaar geleden overleden, haar jongste zoon vorig jaar. Maria was verdrietig en eenzaam. Dankzij de hulp van jongeren uit de kerk is ze uit haar isolement gehaald. De jongeren kwamen eerst alleen bij haar langs als onderdeel

van het programma. Maar nu kloppen ze ook aan als ze gewoon zin hebben in een praatje. De hartelijkheid en aandacht warmen de atmosfeer op. Liefde is als een lopend vuurtje door het dorp gegaan. Mensen zien weer naar elkaar om. Het meest indrukwekkend is dat iedereen elkaar helpt. Iedereen heeft iets bij te dragen: levenslessen, Engelse les, aandacht, eten koken voor ouderen, water halen bij de pomp, een knuffel. In dit land met zijn grote problemen wordt 'Doe 's lief' zo uitgelegd: deel wat je kunt – en je ontvangt onverwacht veel. Het is kerk-zijn op zijn mooist. 🐦

Geef licht!

Met de kerstcampagne 'Geef licht' vraagt Kerk in Actie aandacht voor kinderen die in moeilijke omstandigheden leven. Tijdens advent wordt er gecollecteerd voor diverse kinderprojecten. Het werk van Bethania staat centraal in de kerstcollecte.

KERST
campagne

» kerkinactie.nl/kerst

Priester Dascal pakte eenzaamheid aan door jongeren en ouderen met elkaar in contact te brengen.

Met Kerst voeren de kinderen een kerstspel op.

Kerst in Moldavië

Eén keer per jaar trots

Moldaviërs vieren twee keer Kerst: op 25 december (als de Roemeens-Orthodoxe Kerk Kerst viert) én op 7 en 8 januari (als de Russisch-Orthodoxe Kerk het feest viert). Het Moldavische parlement heeft van beide momenten officiële feestdagen gemaakt.

Voor de kinderen die worden opgevangen door Bethania, partnerorganisatie van Kerk in Actie, is Kerst extra bijzonder. Zij voeren een kerstspel op, met hun ouders als trots publiek. Dat is niet vanzelfsprekend. Door de slechte economische situatie in Moldavië verblijven ouders het grootste deel van het jaar in het buitenland om geld te verdienen. De kinderen blijven achter. Ze voelen zich vaak eenzaam en verlaten en gaan regelmatig niet naar school. Zijn ouders wel thuis, dan is er vaak sprake van alcoholmisbruik. Huiselijk geweld komt veel voor. Kinderdagcentrum Bethania trekt zich het lot van deze kinderen aan. Meteen uit school zijn ze hier welkom. Ze worden geholpen met hun huiswerk, doen spelletjes en krijgen een maaltijd. Als dat nodig is, is er psychosociale hulp. In de zomer, als er geen school is, kunnen de kinderen mee op zomerkamp. In Bethania vinden kinderen een veilige plek, en de liefde en vrolijkheid die ze thuis vaak missen. 🐦

De politieke correctheid van Nederland, die mist de Nederlandse Sam Zwagerman (54) niet in Moldavië.

“Moldavië is vaak een land van uitersten. Weinig mensen zijn heel rijk en veel mensen zijn heel arm, daartussenin zit bijna niks. Mensen blinken hier uit in gastvrijheid. Als je op bezoek bent, geven ze je alles wat ze in huis hebben. Enkel een kopje koffie drinken komt niet voor. Ze maken altijd een uitgebreide maaltijd klaar. Daartegenover staat dat officiële instanties, ook ziekenhuizen, je op een mensenwaardige manier behandelen. Daar krijg je het gevoel dat je totaal niet belangrijk bent. Ook met alcohol is het alles of niets. Helaas staat Moldavië hoog genoteerd op de wereldranglijst alcoholmisbruik, maar veel christenen drinken juist weer geen druppel.

‘Zoiets als een Zwarte Piet-discussie is hier ondenkbaar’

Generaliseren kunnen Moldaviërs ontzettend goed. Met één opmerking zetten ze hele landen of bevolkingsgroepen weg. Ergens maakt dit het leven simpeler, ze zoeken niet naar politieke correctheid. Misschien kunnen ook alleen rijke landen zich dat permitteren. Zoiets als een Zwarte Piet-discussie is hier ondenkbaar. Soms mis ik de nuances die er in Nederland zijn, maar de politieke correctheid mis ik niet. En ik geniet van de gemoedelijkheid en hartelijkheid van de Moldaviërs in huis en op straat.”

Sam Zwagerman woont sinds 1996 in Moldavië, samen met zijn Moldavische vrouw Rodica.

Tekst: Sam Zwagerman | Foto: Elise Kant

Waarin verschillen Nederland en Moldavië?

De situatie van kinderen in beide landen verschilt enorm, ontdekte de Moldavische Elena Imthorn-Munteanu (34).

Elena Imthorn-Munteanu woont sinds 2018 in Nederland, samen met haar Nederlandse man Tony.

“In mijn kindertijd was Moldavië nog onderdeel van de Sovjet-Unie. Mijn ouders moesten hard werken om rond te komen. Als kinderen hielpen we mee met schoonmaken, wassen met de hand, en hout hakken. Dat is nog steeds heel gewoon voor Moldavische kinderen. We konden reizen binnen de grenzen van de Sovjet-Unie, maar er was geen geld om op vakantie te gaan. Scholen organiseerden wel zomerkampen, daar bewaar ik mooie herinneringen aan. Door de economische situatie in Moldavië werken veel mensen in het buitenland voor een beter salaris. Als ouders vertrokken zijn, blijven kinderen achter en moeten ze zelf hun tijd invullen.

‘Veel kinderen in Moldavië missen de sturing van hun ouders’

Dat geeft problemen: kinderen krijgen geen sturing en weten niet of ze het wel of niet goed doen. Nederlandse kinderen zijn veel vrijer en staan meer op gelijke voet met hun ouders. Moldavische kinderen zullen hun ouders bijvoorbeeld nooit met ‘je’ aanspreken. Ik ervaar het als zegen van God dat ik in Nederland woon. Maar soms zou ik even terug willen zijn in Moldavië. Zoveel mensen daar hebben het moeilijk. Ik zou ze graag helpen of even langsgaan voor een praatje.”

Tekst: Timeke van der Stok | Foto: Niek Stam

'Niets van wat je zaait, is zonder oogst'

Vitalie Pupazan, Moldavië

Vitalie Pupazan

Vitalie Pupazan is directeur van Youth for Christ in Moldavië. Hij groeide op in een arme familie en weet hoe het is om honger te hebben. Zijn organisatie wil kinderen een betere toekomst geven. "Als je opgroeit in een gezin met armoede, alcoholisme of geweld, is het moeilijk om uit die werkelijkheid te stappen." Verspreid over Moldavië zijn er 45 dagcentra waar kinderen worden opgevangen. Met veel van hen gaat het later goed. Maar er is ook een groep die zich niet kan onttrekken aan de armoede. "En toch", zegt Vitalie, "zie je dat ook zij iets geleerd hebben. Niets van wat je zaait, is zonder oogst! We leren hier dat moeilijkheden je ook kunnen sterken."

» [kerkinactie.nl/
kindereninmoldavie](https://kerkinactie.nl/kindereninmoldavie)

Groeten uit Moldavië

Oppervlakte:
33.851 km² (bijna
driekwart van Nederland)

Afgelopen zomer reisden leden van de Dorpskerk en de Marcuskerk in Leusden naar Moldavië nadat ze een jaar lang actie hadden gevoerd voor een Kerk in Actie-project. Wat ontdekten zij in dit arme, maar gastvrije land?

"Sommigen van ons zijn in één week tijd wel twee kilo aangekomen door alle liefdevolle maaltijden die we kregen aangeboden. Het bekendste Moldavische gerecht is placinte, een soort pastaï gevuld met kaas, kool, paddenstoelen, aardappel of kersen."

"TIJDENS HET SOVJETREGIME (1944-1991) WAS HET CHRISTELIJK GELOOF VERBODEN. DE KERK HEEFT DAAR ERG ONDER GELEDEN. VEEL KERKEN WERDEN Vernietigd of voor andere DOELEINDEN INGEZET. TEGELIJKERTIJD WORDT HET COMMUNISME DOOR VOORAL OUDEREN SOMS GEMIST. 'TOEN WISTEN WE TENMINSTE WAT WE HADDEN', ZEGGEN ZE."

"Veel Moldaviërs wonen in een klein huisje naast hun eigenlijke huis. Dat huis gebruiken ze alleen voor hun bruiloft, voor bezoek en voor hun begrafenis. De cadeaus voor de begrafenisgasten liggen al klaar."

Aantal inwoners:
3,4 miljoen (juli 2018)

- Taal: Roemeens
 Religie: Russisch-orthodox (90,1%)
 Belangrijkste bron van inkomen: landbouw
 Toeristische attracties:
- Mileștii Mici: de grootste wijnkelder ter wereld
 - Criva: een van de grootste grotten ter wereld (91 kilometer aan ondergrondse tunnels, gangen en spelonken)

Steun de projecten van Kerk in Actie door **acaciahoning** te bestellen via promoldavië.nl. Vul het bestellen bij 'Opmerkingen' in: Kerk in Actie.

Samenstelling: Hanneke van den Biggelaar en Mathilde Schouwstra | Foto's: deelnemers reis

Kerk en Wereld zoekt
Wereldverbeteraars!

Heb jij een idee dat de wereld mooier maakt?

Heeft jouw idee alles te maken met jongeren van 12-35 jaar? Doe dan mee met de Jongerenprijs 2020!

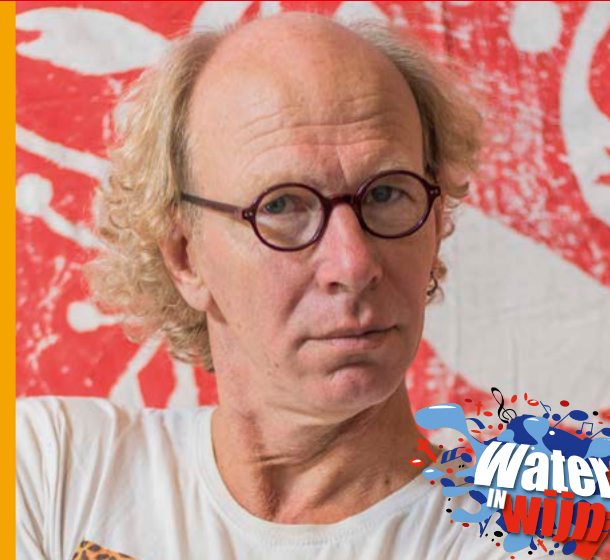
- > Stuur je plan in voor 13 januari 2020
- > Stem mee voor de drie beste projecten en maak kans op een mooi bedrag voor jouw project
- > Kom 19 maart 2020 naar het Wereldverbeteraarsdiner en ontmoet andere wereldverbeteraars

jongerenprijs2020.nl

DE BOODSCHAP MAAR DAN BETER

CHRISTELIJK GABARETIER RUURD WALINGA

WWW.WATERINWIJN.NL

06-23 44 95 45

Hoe lief hebt u de zondag?

Wij beschouwen de zondag als een rijke zegen. We zouden, uit eerbied voor Gods instellingen, de rustdagviering graag op alle terreinen van het leven in ere hersteld zien. Daarom zien wij het als onze taak en roeping om onze medemens te wijzen op het gebod van de Heere inzake de wekelijkse rustdag.

Word vandaag nog lid en geef zo blijk dat u de doelstelling van de vereniging onderschrijft en de zondagsrust en zondagsheiliging u alles waard is. Al vanaf 1 euro per jaar bent u lid van onze vereniging! U kunt zich opgeven via info@verenigingzondagsrust.nl of door te bellen naar (0317) 61 43 98. Ons kantoor is bereikbaar op werkdagen tussen 9.00 en 16.00 uur.

Zambia

Aidswezen in Zambia

Een maatje voor Conwa

Niet voetballen, geen televisie kijken en ook geen huiswerk maken. Conwa uit Zambia had geen tijd om kind te zijn. Zijn ouders overleden aan aids en daarom moest hij geld verdienen en voor zijn zusje zorgen. De kerk sleepte Conwa door deze zware tijd heen.

Aids hoeft niet meer dodelijk af te lopen. Maar de gevolgen van de epidemie zijn nog altijd levensgroot aanwezig. Alleen al in Zambia leven 20 duizend gezinnen zonder ouders. Als ook opa en oma overlijden, moeten de kinderen voor zichzelf zorgen. Conwa (19) uit Mulobezi, in het zuidwesten van Zambia, was zo'n tiener die er alleen voor stond. Hij wilde dolgraag zijn middelbare school afmaken, maar hij moest ook werken om voor zichzelf en zijn zusje te kunnen zorgen.

Hij hakte hout voor de bouw: zwaar en slechtbetaald werk waarvan hij óók nog zijn schoolgeld moest betalen. Dat lukte alleen door extra te werken, maar daardoor miste hij weer lessen. En als hij thuiskwam, was hij te moe om te leren. Zijn cijfers holden achteruit. Er was niemand die Conwa wilde helpen. Iedereen was bang dat hij, net als zijn ouders, ook besmet zou zijn met het hiv-virus.

Zorgen delen

De Zambiaanse Raad van Kerken trekt zich het lot van deze kinderen wél aan. De raad regelt dat lokale kerken contact leggen met tieners die gezinshoofd zijn, om te kijken wat er nodig is. Zo kwam de kerk ook bij Conwa. Die gaf aan dat ze hem konden helpen door zijn schoolgeld te betalen, en dat gebeurde. Conwa's cijfers gingen omhoog en het lukte hem om zijn middelbare school af te maken. Maar hij had meer nodig:

Mwakoi is een maatje voor weeskinderen en volgde de training.

Conwa moest lange tijd hard werken om rond te komen.

kerk in actie

iemand om zijn zorgen mee te delen. Ook daarin voorziet de kerk van Zambia. Ze traint gemeenteleden hoe ze een maatje kunnen zijn voor kinderen als Conwa.

Vaderfiguur

De 28-jarige Mwakoi is zo'n maatje. Hij heeft drie kindgezinnen onder zijn hoede. "Hun situatie raakt me", vertelt hij. "Ik heb zelf ook een eenzame jeugd gehad. Mijn ouders gingen scheiden toen ik zes jaar was. Mijn moeder kon niet voor me zorgen en daarom ging ik bij mijn vader wonen. Maar mijn stiefmoeder mocht me niet."

Net als Conwa heeft Mwakoi op eigen kracht zijn middelbare school gehaald. Nu werkt hij in een gezondheidscentrum. Elke twee weken bezoekt hij 'zijn' kinderen. Voor twee gezinnen moet hij maar liefst een uur en drie kwartier lopen. Ze zien hem als een vader. "Het is niet altijd makkelijk om ze goed tot steun te zijn", zegt Mwakoi. "Maar hun vorderingen op school motiveren me. Ik blijf helpen totdat ze een baan hebben en voor zichzelf kunnen zorgen."

Bekijk een film over Conwa op kerkinactie.nl/filmszambia.

KERST campagne

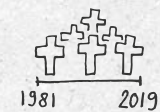
Het maatjesproject van de kerk van Zambia is onderdeel van de kerstcampagne van Kerk in Actie. Op 1 december collecteren veel kerken voor dit project. Geeft u ook?

» kerkinactie.nl/kerst

Hiv en aids in cijfers

Op 1 december is het Wereldaidsdag

Aidsdoden sinds begin epidemie: 35,4 miljoen

770 duizend aidsdoden

37,9 miljoen mensen met hiv

62 procent krijgt een levensreddende behandeling

Nieuwe infecties in 2018: 1,7 miljoen. Wereldwijd neemt het aantal nieuwe hiv-infecties af, maar in sommige landen stijgt het, met name in Afrika onder de Sahara.

Kerst wandelingen

Wilt u met uw kerk of wijk ook een lichtjestocht of kerstwandeling organiseren? Ga voor ideeën naar » protestantsekerk.nl/kerst.

1 Herderstocht bij Balloo

Een sfeervolle kerstavond beleven? Ga dan naar de schaapskooi in Balloo. Hier wordt voor de negentiende keer een herderstocht georganiseerd. Tijdens de wandelroute van 2,5 kilometer over het verlichte Balloërveld hoort u op verschillende plekken een deel van het kerstverhaal. » herderstochtballoo.nl

2 Lichtjestocht in Hilversum

De straten tussen de Morgensterkerk en de Heilig Hartkerk in Hilversum worden op 21 december verlicht door honderden potjes met licht. Op de route vindt u engelen, herders en de wijzen uit het oosten. De lichtjestocht eindigt bij de kerststal in de Heilig Hartkerk. » morgensterhilversum.nl

3 Langs Limburgse kerstkribkes

In de advents- en kersttijd sieren tientallen 'kerstkribkes' de dorpen in het Zuid-Limburgse heuvelland. Download een van de wandelroutes en maak een tocht langs de verlichte kribkes, wegkruisen en kapelletjes. Starten kan overal. De routes variëren van 1 tot 12 kilometer. » kribkes.nl

4 Kerstwandeling door Apeldoorn

Wie op 21 december het Violierenplein in Apeldoorn bezoekt, waant zich in vroeger tijden. Nadat u zich hebt ingeschreven bij de Romeinse soldaten, kunt u op stap. Tijdens een wandeltocht van 40 minuten ontmoet u de herders, de wijzen, koning Herodes en uiteindelijk de pasgeboren Jezus. » 3ranken.nl

5 Enkhuizen bij kaarslicht

Op 14 december vindt in Enkhuizen het grootste evenement van het jaar plaats: de traditionele lichtjesavond. Duizenden kaarsjes en waxinelichtjes zorgen voor een bijzondere sfeer. Op verschillende locaties langs de route kunnen bezoekers genieten van concerten. » enkhuizenbijkaarslicht.nl

6 Kerst in het Julianapark

Het Julianapark in Utrecht wordt op 14 en 15 december omgetoverd tot het decor voor een modern kerstverhaal, geïnspireerd op zowel het authentieke kerstverhaal als actuele verhalen uit de wijk. Ruim tweehonderd vrijwilligers zorgen voor een winters openluchttheater in tien scènes. » kerstinhetjulianapark.nl

7 Vredeslicht in Goes

Rond de sfeervolle Oostvest in Goes branden op kerstavond maar liefst 1500 lichtjes. Wie het licht volgt, beleeft het kerstverhaal in woord, dans en muziek. Onderweg ontvangen deelnemers een lichtpotje met een vredeslicht dat ontstoken is in Bethlehem – om te houden of weg te geven. » goednieuwsgoes.nl

#KERK

Dit schreef of vertelde u over de kerk (en over *Petrus*). Ook reageren? Mail naar petrus@protestantsekerk.nl

“In Borculo dachten ze: als men de kerk niet meer binnenkomt, zetten we kerkbanken wel buiten. #bankjebijdekerk”

- Nicolien Badura op Twitter

“Alle lof voor *Petrus*. Het geeft mij elke keer weer hoop: de kerk leeft!”

- J.H. van Osch via e-mail

“Ik lees graag in *Petrus*. Vanwege de mooie achtergrondverhalen waarin mensen voor even in het zonnetje gezet worden voor het vele werk dat ze doen. Mensen die in stilte de dingen die er ‘gewoon’ zijn, hebben geregeld. Ze besteden er veel energie, liefde en tijd aan, voor ons.”

- Florina Blokland via e-mail

“Zondagse lectuur: complimenten @PKNnl @jedidja_h voor dit mooie en veelzijdige magazine (buitenland én binnenland). Terechte aandacht én financiële steun gevraagd @KerkinActie voor wederopbouw kerk in #Syrië.”

- Eiko Smid op Twitter

*DIT OMWILLE VAN DE VRIJHEID

“.neruebeg naK .rooh tein tfeeG”

- T.A. de Boer op Twitter (in reactie op bericht over verkeerde Arabische spelling *Petrus*)

بطرس

Petrus maakt een foutje
Kunt u Arabisch lezen? Dan heeft u vast gezien dat er op de voorkant van het vorige nummer helemaal niet ‘Petrus’ in het Arabisch stond. Terwijl dat wél de bedoeling was. Een Syrische predikant had de juiste schrijfwijze aangeleverd, van rechts naar links. Maar ergens in het proces van doorsturen en vormgeven kwamen de letters toch in de omgekeerde volgorde op het blad terecht. Excuses van *surteP!*

Protestantse
Kerk

Colofon

Petrus is een kwartaalblad van de Protestantse Kerk in Nederland. In het magazine leest u persoonlijke en inspirerende verhalen over geloof, hoop en liefde, over hoe samen kerk-zijn troost, steun en zin geeft.

Redactie

Marusja Aangeenbrug (hoofdredacteur), Bas Popkema (eindredacteur), Janet van Dijk, Jedidja Harthoorn, Jelske de Kuiper, Xander de Rooij, Mathilde Schouwstra

Aan dit nummer werkten verder mee:

Heiko Bertram, Maarten Boersema, Jörgen Caris, Daikiri, Gerritjan Huinink, Elise Kant, Florette Koning, Ninja van Oostenbrugge, Roel Ottow, Leon Rasser, Esther van Schie, Auke Schouwstra, Jaap Schuurman, Niek Stam, Ton Stanowicki, Tineke van der Stok, Marian Timmermans, Sjaak Verboom, Leonard Walpot, Jan Verhage, Paul Visser, Rob Visser

🌐 petrusmagazine.nl

📱 @PetrusProtestantseKerk

☎ (030) 880 18 80

✉ petrus@protestantsekerk.nl voor inhoudelijke opmerkingen, abonnement@petrusmagazine.nl voor een gratis abonnement of adreswijzigingen.

Aanmelden voor de wekelijkse nieuwsbrief:

petrus.protestantsekerk.nl/nieuwsbrief.

Het magazine verschijnt in 2020 in februari, april, augustus en november.

Giften voor het werk van de Protestantse Kerk zijn van harte welkom op NL10 ABNA 0444444777.

Vormgeving

Redmatters ♥ redmatters.com

Advertenties

Theo Wijbenga, theo.wijbenga@ndcmmediagroep.nl

☎ (058) 298 76 16, 06 138 62 881

Druk

Habo DaCosta, Vianen

Leesbeperking

Voor mensen met een leesbeperking is *Petrus* ook gratis verkrijgbaar in braille, grootletter, digitale en gesproken vorm. Informeer bij de CBB: tel. 0341 - 56 54 77, e-mail klantenservice@cbb.nl.

ISSN: 2589-5524

Samenstelling: Xander de Rooij

'We zijn een heel kleine
gemeente en misschien
daardoor wel zo betrokken.
We weten **hoe het met
de ander is.**'

Elk jaar voor Kerst krijgen zeventigplussers van
de Hervormde Gemeente Vorchten een kerststukje.
Op pagina 50 vertelt diaken Jeroen Töpfer dat
het gaat om méér dan een aardigheidje.